

VILTIS

LIETUVOS SUTRIKUSIO INTELEKTO ŽMONIŲ GLOBOS BENDRIJOS VILTIS KETVIRTINIS ŽURNALAS

DVIDEŠIMTIEJI MŪSŲ VISŲ ŽURNALO LEIDIMO METAI

ISSN 1392-3617 | 17/3

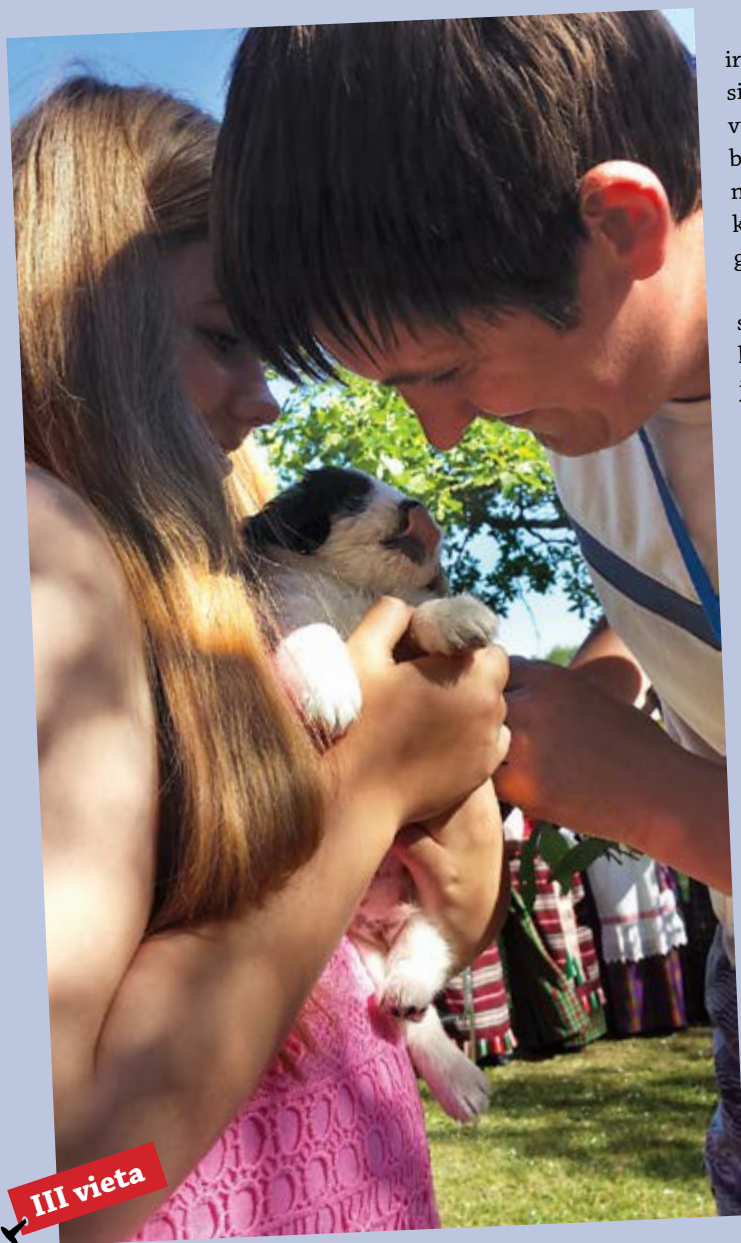

ŠI „KAUNO VILTIES“ BENDRIJOS ATSIŪSTA NUOTAIKINGA NUOTRAUKA
PELNĖ PIRMĄ VIETĄ KONKURSE „VASAROS POKŠTAS“

KONKURSAS

„VASAROS POKŠTAS“ BAIGĖSI.

TEGYVUOJA NUGALĖTOJAI!

III vieta

Dėkui, kad į konkursą „Vasaros pokštas“ pažvelgėte taip rimtai ir atsiuntėte mums net 72 nuotraukas iš 11 miestų. Ypač pasižymėjo Panevėžys, iš kur sulaukėme 29 nuotraukų! O štai „Kauno viltis“ atsiuntė vos vieną su štai tokiu prierišu: „Sveiki, šią vasarą buvome labai rimti :), tad mažai pokštavome. Siunčiame vieną nuotrauką, kuri atspindi didžiausią vasaros malonumą – tingėti“. Ir ką jūs manote, kaip tik ši nuotrauka, taikliai pavadinta „Vasaros tinginio pantis“ laimėjo pirmąją vietą!!! SVEIKINAME!

Trečdaliu mažiau balsų surinko dvi nuotraukos (jų rezultatas skyrėsi vos vienu balu): Viliaus Maciukevičiaus iš Šilutės nuotrauka, kurią, ko gero, būtų galima pavadinti „Gelbėkite, skęstu žiedų jūroje... ir „Panevėžio vilties“ nuotrauka „O kas čia per švelnumas?“.

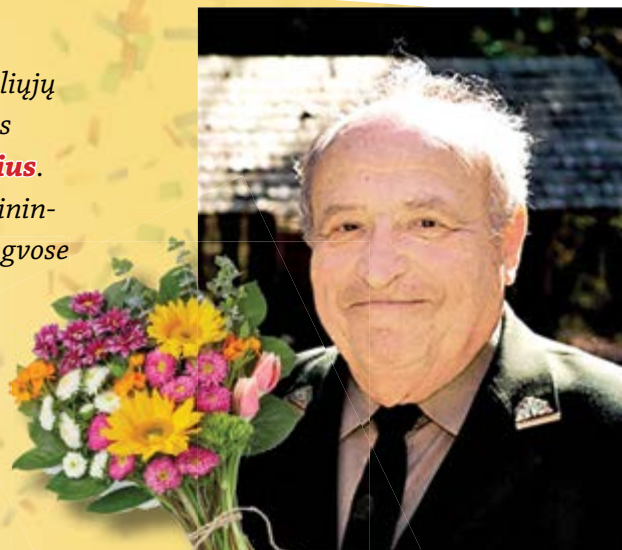
Prizas už geriausią nuotrauką – tikras tinginio džiaugsmas: nemokamas poilsis „Vilties“ vasaros stovykloje... O antrosios ir trečiosios vietos laimėtojų laukia staigmena – artimiausiu metu juos būtinai pasieks mūsų dovanos.

ŽURNALO RENGĖJŲ INFORMACIJA

II vieta

Šiais metais garbingą 80-mečio jubiliejų švenčia vienas iš neįgaliųjų integracijos proceso pradininkų ir tarnybų sutrikusios raidos žmonėms kūrimo iniciatorių mūsų šalyje **Vytautas Stacevičius**. Pirmasis ir ilgametis „Vilties“ bendrijos Lazdijų padalinio pirmininkas atidavė neįgaliųjų gerovės kūrimui šiose atsakingose ir nelengvose pareigose daugiau nei 25 metus. O ir šiandien jis mintimis ir širdimi ištikimas savo kilniam pašaukimui. Karštai sveikiname nepailstantį jubiliatą, nuoširdžiai žavimės jo neblėstančiu energingumu, linkime sveikatos, laimės ir kuo daugiau vertų pasekėjų!!!

PERMAINŲ VĖJAI STIPRINA VILTĮ

Jau laikas svarstyti, kaip poilsiausime ateinančiais metais

Perskaičius jūsų poilsio vertinimo anketas paaiškėjo keli svarbūs dalykai. Pirmia – dauguma stovyklautojų vis dėlto rinktųsi didelės stovyklos šurmulį, smagias vakarones ir diskotekas. Antra – vyresnio amžiaus stovyklautojai pirmenybę teiktų ramiam poilsiui jaukioje gamtos aplinkoje.

Mūsų darbuotojai ir savanoriai dėkoja visiems, kurie drauge su mumis vasarą Šventojoje ir Burokaraistyje, už gerumo, supratingumo ir pakantumo pamokas. Viskas buvo organizuota tarsi ir taip pat kaip anksčiau, bet tuo pačiu ir visiškai kitaip. Greitu laiku vėl tarsimės, kaip poilsiausime jau kitais metais. Nors atsižvelgiant į jūsų siūlymus ir vertinimus, regis, teks grįžti prie vienos didelės ir vienos mažesnės stovyklų, bet rašykite mums jau dabar, kokio poilsio norėtumėte, kad kuo tinkamiau viską paruoštumėme.

Nuoširdžiai sveikinu visus mokinius, mokytojus ir jų padėjėjus su naujai atėjusiais mokslo metais. Linkiu, kad įgytos žinios ir patirtis padėtų įveikti sunkumus, sėkmingai spręsti iškilusias problemas ir kuo geriau pažinti pasaulį.

Švietimo sistemos pokyčiai ir bandomieji projektai

Paskutiniu metu vyksta dideli pokyčiai švietimo sistemoje, labai daug kalbama apie įtraukųjį mokymą. Gera žinia, kad sprendžiama, kaip geriau organizuoti ugdymą, kokios mokymo ir ugdymo formos būtų priimtinausios konkrečioms ben-

šiai vasara buvo neįprasta. Šiluma nelepino, užteko gaivaus (ir nelabai) lietučio, vėlavo žydėti vasarinės gėlės, bet žmonių gyvenimas ir suplanuoti darbai ėjo sava vaga. Mums, viltiečiams, vasaros veiklos taip pat buvo kiek kitokios nei paprastai. Vietoje vienos didelės stovyklos rengėme keletą mažesnių, keitėsi stovyklavimo vietos, stovyklose dirbo vis kiti vadovai, savanoriai... O tada paaiškėjo, kad mūsų organizacijos žmonės – puikūs organizatoriai ir vykdytojai, moka neraginami priimti reikalingus sprendimus, sėkmingai dirba komandoje.

druomenėms, žodžiu, jau kalbama apie atvirkštinę integraciją. Gal būtų tikslinga jungti mokyklas? Iš pustuščių nepritaikytų ir neremontuotų bendrojo lavinimo mokyklų mokinius perkelti į gražiai suremontuotas ir patogias buvusias specialiąsias mokyklas. Po vienu stogu galėtų mokyti visi konkrečios bendruomenės, savivaldybės vaikai, tik, aišku, pagal skirtingas programas. O ir pedagogai galėtų talkinti vieni kitiems. Manau, kad tokie pokyčiai švietimo sistemoje atneštų daug naudos, nes tai pats geriausias būdas atsižvelgti į įvairius žmonių poreikius, matyti skirtumus ir nevienodus gebėjimus. Juk tai nepakartojama galimybė pažinti, suprasti, atjausti. Tokių mokyklų man teko matyti Islandijoje.

Norėčiau kartu su jumis pasidžiaugti, kad vėluodami beveik dviem metais pajudėjo iš mirties taško bandomieji laikino atokvėpio ir atvejo vadybos paslaugų projektai. Mūsų organizacija šiuos projektus įgyvendins keliose Vilniaus, Utenos, Šiaulių ir Panevėžio regionų savivaldybėse. Tik, deja, projektui skirtų lėšų vos pakanka darbo užmokesčiui. Patys turime pasirūpinti patalpų įrengimu, baldais, maitinimu, transportu. Apmaudu, kad esame priversti dar labiau susiveržti diržus, ieškoti rėmėjų paslaugų teikimui. Mes labai atsakingai žiūrime į šiuos projektus, nes tai mūsų pradėti darbai ir idėjos šiandien galiausiai virsta „kūnu“. Taip pat puikiai suprantame, kad suaukoti daiktai ir lėšos yra investicija į ateitį, į mūsų vaikų ir šeimų gyvenimo kokybę. Todėl labai stengsimės,

kad bandomosios paslaugos būtų kokybiškos ir pasiteisintų.

Nuoširdžiai dėkojame mūsų partneriams Vilniuje, Šalčininkuose, Anykščiuose, Kuršenuose, Utenoje ir Panevėžyje. Pradžia visada būna nelengva. Dirbdami kartu daug išmoksime. Praktika parodys, ko trūksta, ką galėtume padaryti geriau ir sparčiau. Tikiu, kad minėtos paslaugos užims deramą vietą socialinių paslaugų kataloge, bus oriai įkainotos finansiškai ir lengvai prieinamos šeimoms visoje šalyje.

Kas išspręs neįgaliųjų užimtumo ir įsidarbinimo problemą?

Galiu pasidžiaugti, kad Neįgaliųjų reikalų departamentas svarsto naujų paslaugų ir pagalbos formų galimybes žmonėms, turintiems psichosocialinę negalią, ir jų šeimoms. Labai smagu, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministras L. Kukuraitis labai domisi neįgaliųjų reikalais ir imasi spręsti neatidėliotinus klausimus. Daugiau vilčių, kad prasidės teigiami pokyčiai, atsirado po susitikimo su premjeru S. Skverneliu. Aptarėme daug opių klausimų: Neįgaliųjų socialinės integracijos programos įgyvendinimo eigą, Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komiteto rekomendacijų Lietuvai įgyvendinimą, neįgaliųjų užimtumą ir galimybes įsidarbinti. Šiuo metu veikianti įdarbinimo sistema naudinga tik versliems žmonėms, kurie neįgaliųjų sąskaita gvišiasi padidinti savo kapitalą ir pajamas. Iš sutrikusio intelekto ir psichikos negalią turinčių žmonių praktiškai atimta galimybė dalyvauti darbo rinkoje. Nėra darbo asis-

tentų, trūksta veiksmingų pagalbos formų, kad žmonės, turintys vidutinę ir sunkesnę negalią, galėtų dirbti. Bieka tikėtis, kad po planuojamos reformos profesinė reabilitacija ir socialinės įmonės taps ramsčiu neįgaliesiems ieškant darbo ir dirbant ne tik socialinėse įmonėse, bet atviroje darbo rinkoje.

Planuojamas pertvarkas ir pokyčius inicijuoja nemaža grupė Lietuvos Respublikos Seimo narių. Labai smagu, kad vienas iš jų – J. Džiugelis – labai glaudžiai bendradarbiauja su nevyriausybinėmis neįgaliųjų organizacijomis, nes iš savo asmeninės patirties žino, su kokiais kliūtimis gyvenime susiduria neįgalūs žmonės ir jų šeimų nariai.

Iki metų pabaigos beliko visai nedaug laiko. Tad nuoširdžiai linkiu, kad nepaisant visų negandų, šiemetinis darbų ir veiklų derlius būtų gausus, kad pasiekti rezultatai džiugintų mus ir mūsų bendruomenes.

DANA MIGALIOVA

„Vilties“ asociacijos vadovė

PERMAINOS STIPRINA VILTĮ

ŠI VASARA BUVO NEĮPRASTA.

ŠILUMA MŪSŲ NELEPINO.

BET GYVENIMAS TĘSĖSI.

VILTIEČIAI KAIP VISADA STOVYKLAVO.

BET STOVYKLOS BUVO KITOKIOS.

VIETOJE VIENOS DIDELĖS BUVO KETURIOS MAŽESNĖS.

IR PASIRODĖ, KAD VILTIEČIAI PUKIAI MOKA ORGANIZUOTI POILSĮ.

DABAR JAU LAIKAS PAGALVOTI APIE KITĄ VASARĄ.

REIKIA NUPSRĖSTI, KOKIOS BUS STOVYKLOS ATEINANČIAIS METAIS.

ATSILIEPIMAI RODO, KAD DAUGUMA LABIAU NORI DIDELĖS STOVYKLOS.

O VYRESNIO AMŽIAUS VILTIEČIAI NORĖTŲ MAŽESNĖS STOVYKLOS.

„VILTIES“ VADOVĖ PRAŠO VISŲ SIŪSTI SAVO NUOMONES.

JI NORI, KAD KITĄ VASARĄ VISI BŪTŲ PATENKINTI POILSIU.

VADOVĖ SVEIKINA VISUS SU PRASIDĖJUSIAIS MOKSLO METAIS.

JI LINKI NUGALĖTI SUNKUMUS.

TAIP PAT GERIAU PAŽINTI PASAULĮ.

DABAR ŠVIETIMO SISTEMOJE VYKSTA PERMAINOS.

TARIAMASI, KAIP PAGERINTI UGDYMĄ.

VADOVEI ATRODO, KAD ĮGALIEJI IR NEĮGALIEJI GALĖTŲ MOKYTIS KARTU.

TIK PAGAL SKIRTINGAS PROGRAMAS.

TOKIU BŪDU BŪTŲ ATSIŽVELGTA Į VISŲ POREIKIUS.

VADOVĖ DŽIAUGIASI, KAD VYKDOMI SVARBŪS PROJEKTAI.

TEIKIAMOS LAIKINO ATOKVĖPIO PASLAUGOS.

TAIP PAT SPRENDŽIAMAI ATSKIRI NEĮGALIŲJŲ ATVEJAI.

„VILTIS“ ŠIUOS PROJEKTUS ĮGYVENDINA KELIOSE SAVIVALDYBĖSE.

TIK NEGERAI, KAD PROJEKTAMS SKIRTA PER MAŽAI LĖŠŲ.

PATI „VILTIS“ PRIVERSTA RŪPINTIS BALDAIS, MAITINIMU, TRANSPORTU.

TAIP PAT IEŠKOTI RĖMĖJŲ.

„VILTIS“ TAI DARO, NES ATSAKINGAI ŽIŪRI Į PROJEKTUS.

„VILTIS“ NORI, KAD NEĮGALIEJI GAUTŲ GERAS PASLAUGAS.

„VILTIS“ DĖKOJA PARTNERIAMS IŠ VILNIAUS IR ŠALČININKŲ.

TAIP PAT IŠ ANYKŠČIŲ, KURŠĖNŲ IR PANEVĖŽIO.

KARTU DIRBDAMI VISI MOKOSI.

DIRBANT PAAIŠKĖS, KOKIOS TURI BŪTI PASLAUGOS.

„VILTIS“ NORI, KAD PASLAUGOS BŪTŲ KOKYBIŠKOS.

NAUJAS PASLAUGAS REIKIA TEIKTI VISOJE LIETUVOJE.

NAUJA ŠALIES VALDŽIA NORI DIDINTI PAGALBĄ NEĮGALIESIEMS.

DABAR PRADEDAMI SPRĖSTI SVARBIAUSI KLAUSIMAI.

REIKIA KEISTI NEĮGALIŲJŲ UŽIMTUMO IR ĮDARBINIMO TVARKĄ.

ESAMA TVARKA NENAUDINGA NEĮGALIESIEMS.

NIEKAS JIEMS NEPADEDA SUSIRASTI TINKAMO DARBO.

TAI TURI DARYTI SPECIALŪS PAGALBINIKAI.

ŠIE PAGALBININKAI VADINAMI ASMENINIAIS ASISTENTAIS.

YPAČ REIKIA PADĖTI SUSIRASTI DARBĄ ŽMONĖMS SU SUNKESNE NEGALIA.

NAUJOMS PERMAINOMS PRITARIA NEMAŽAI SEIMO NARIŲ.

IKI METŲ PABAIGOS LIKO NEDAUG LAIKO.

„VILTIES“ VADOVĖ LINKI VISIEMS GERŲ DARBO REZULTATŲ.

REIKIA, KAD REZULTAI DŽIUGINTŲ VILTIEČIUS IR JŲ BENDRUOMENES.

PRADĖJO VEIKTI „TĖVŲ LINIJA“

Prezidentės kampanijos „Už saugią Lietuvą“ inicijuotas ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamas projektas „Tėvų linija“ – tai nemokama konsultacinė pagalba telefonu pozityvios tėvystės klausimais visos šalies tėvams, įtėviams ir globėjams, susiduriantiems su vaikų auginimo ir auklėjimo iššūkiais. Nuo šiol kiekvieną vakarą, darbo dienomis nuo 17 iki 21 valandos, tėvai gali skambinti nemokamu numeriu 8 800 900 12 ir su psichologu pasikonsultuoti jiems rūpimais vaikų auklėjimo klausimais. Specialistai pasirenkę padėti tėvams suprasti vaikų elgesį, patarti dėl dažnai kylančių bendravimo su vaiku problemų įvairiais amžiaus tarpsniais ir rasti geriausią sprendimą. Taip pat nusiraminti, o jei reikia, ir suvaldyti pyktį, kai situacija įtempta.

Skelbdama „Tėvų linijos“ startą Prezidentė D. Grybauskaitė pabrėžė, kad galėdami suteikti profesionalią psichologų pagalbą tėvams žengiame dar vieną svarbų žingsnį progreso keliu. Juk fizinės bausmės palieka randus sieloje, o efektyvaus rezultato neduoda, tad labai svarbu tėvams mokytis problemas spręsti kitaip. Šalies vadovė pirmoji paskambino ir išbandė naująją liniją.

„Tėvų linija“ – bandomasis projektas, kol kas ji veiks tik darbo dienomis, tačiau matydami poreikį, ieškosime galimybių, kad tėvai psichologui galėtų paskambinti ir savaitgaliais ar rytais“, – patikino Socialinės apsaugos ir darbo ministras Linas Kukuraišis.

Paramos vaikams centro vadovė, psichologė Aušra Kurienė sakė, kad vis daugiau tėvų Lietuvoje atranda prasmę ir džiaugsmą tėvystėje, tačiau dar nemažai suaugusiųjų nelabai suvokia, kodėl vaikams svarbios ribos ir disciplina, nežino, kaip ugdyti socialinius emocinius vaikų įgūdžius, koks sūnaus ar dukros elgesys yra tinkamas, kodėl būtina susivaldyti ir nepradėti šaukti ar juolab paleisti į darbą rankas.

„Tėvų linijoje“ budintys psichologai padės tėvams suprasti, kodėl vaikas elgiasi vienaip ar kitaip tam tikroje situacijoje ir kaip suaugusiems reaguoti, ką sakyti ar daryti, kad situacija netaptų konfliktine. Konsultacijos metu Paramos vaikams centro specialistai patars dėl dažnai kylančių klausimų, kartu su tėvais ieškos tinkamiausio konkrečios problemos sprendimo.

Susitikime su projekto darbuotojais ir šeimomis Prezidentė domėjosi, su kokiais sunkumais susiduria vaikus auginantys tėvai ir kokios pagalbos jiems dar trūksta auklėjant savo atžalas. Pasak šalies vadovės, būti gerais tėvais – atsakinga pareiga. Ugdydamos vaikus šeimos nuolat susiduria su daugybe iššūkių, kuriuos įveikti patiems kartais būna itin sunku, o profesionalios pagalbos gauti greitai – neįmanoma. Tokioms šeimoms į pagalbą nuo šiol ir ateina „Tėvų linija“.

„Ne kiekvienoje Lietuvos vietoje yra prieinama vaikų psichologo konsultacija. Linija veiks darbo dienų vakarais, kai šeima grįžta namo ir prasideda klausimai, pamokų ruoša, vakarienė,ėjimas miegoti ir pan., kai kartais kyla įtampa, nes visi yra pavargę, tad nutinka įvairiausių dalykų“, – pasakojo A. Kurienė.

Kitaip nei kitose pagalbos linijose, kurios remiasi savanoriška veikla, „Tėvų linijoje“ dirbs tik profesionalūs specialistai. Nevyriausybinų organizacijų duomenimis, daugiau nei pusė tėvų vis dar yra linkę vaikus auklėti smurtu. Vien per praėjusius metus dėl smurto artimoje aplinkoje nukentėjo 578 nepilnamečiai.

„Pamatėme aiškų poreikį plėsti pozityvios tėvystės įgūdžius Lietuvoje – kad šeimose būtų daugiau darnos ir supratimo. Psichologai konsultuos tėvus įvairiausiai klausimais. Tai nebūtinai turi būti konfliktinės situacijos. Tėvams bus padedama suprasti vaiko elgesį, patariama, kaip jį drausminti. Tikimės, kad tai padės išspręsti situacijas, kol jos neišsirutuliojo iki konflikto“, – apie projektą pasakojo Prezidentės patarėja Ona Marija Vyšniauskaitė.

Dar kartą primename – kiekvieną vakarą, darbo dienomis nuo 17 iki 21 valandos, tėvai gali skambinti nemokamu numeriu 8 800 900 12 ir su psichologu pasikonsultuoti jiems rūpimais vaikų auklėjimo klausimais.

INTRIGUOJANTIS... „ANTIIDEALAS“

Talentingų jaunosios kartos drabužių dizainerių jau trečius metus vykdomas meninis projektas „Antiidealas“ nuolat stebina netikėtai dalykais: išskirtine drabužių kolekcija jaunuoliams, turintiems proto negalią, nuotraukų paroda ir dokumentiniu filmu, kuriuose pasakojama apie jaunąsias kūrėjas ir jų modelius, taip pat apie dizainerių ir jų modelių tarpusavio supratimą ir įkvepiantį bendravimą. Todėl paprašėme projekto autorės ir kuratorės Irmos Bogdanovičiūtės plačiau papasakoti mūsų žurnalo skaitytojams apie šio originalaus projekto ištakas, postūmius ir atradimus.

2015 metų vasarą Markučių dienos veiklos centre pradėto vykdyti meno projekto „Antiidealas“ tikslas ambicingas ir kilnus – per meną ir bendravimą pamėginti keisti visuomenėje vyraujančius stereotipus, nežinią ir baimes, susijusias su žmo-

nėmis, turinčiais proto negalią. Šio tikslo suintriguotos drabužių dizainerės Modesta Kremerytė (taip pat prisistatanti ir kurianti KREMER pseudonimu), Vidmina Stasiulytė, Rūta Lendraitytė UTALLA, Elzė Sakalinskaitė ir Milita Balčaitytė (pastarosios

kūrėjos įkūrė dizaino ir meno studiją INDI-GO) pradėjo svečiuotis pas centro lankytojus. Projekte taip pat dalyvavo dizainerė Aleksandra Glušinaitė, dirbanti minėtame centre.

Visoms šioms talentingoms merginoms teko nelengva užduotis – išsirinkti iš centro lankytojų po modelį ir pasiūti jai ar jam drabužį, kuriame ne tik atsiskleistų modelio asmenybė, bet ir bendravimo su juo patirtis. Dizainerės svečiuodavosi Markučių dienos veiklos centre kiekvieną savaitę – stebėjo lankytojus dailės, teatro, sporto užsiėmimuose, lydėjo juos išvykose į muziejus, pasivaikščiojimus po miestą. Ilgainiui kiekviena pasirinko po sau artimiausią žmogų.

Dizainerių modeliais tapo Markučių dienos veiklos centro lankytojai Ramūnas Nausėdas, Petras Liutkevičius, Indrāja Kalnikaitė, Aliona Zborovskaja, Jolanta Dobralovič, Marius Mikoliūnas, Giedrius Supranavičius ir Oksana Tulko. Įdomiausia, kad menininkėms patikę modeliai taip pat norėjo dirbti būtent su juos išsirinkusia kūrėja. Taigi kūrybinėmis poromis tapo šilčiausia ir artimiausia tarpusavio ryšį pajutę žmonės. Užsimezgė draugystė: kūrėjos pačios pradėjo rengti išvykas, kviesdavosi centro lankytojus į savo meno studijas padirbėti ir pabūti drauge, kartu rinkosi medžiagas kostiumams, aptarinėjo eskizus.

Kūrėjų bendravimą su modeliais filmavome kartu su operatoriumi Zbignevu Bartoševičiumi. Taip atsirado dokumentinis filmas apie projektą. O 2015 metų gruodžio 2 dieną Vilniaus tolerancijos centre įvyko unikalios „Antiidealo“ drabužių kolekcijos ir minėto dokumentinio filmo pristatymas. Skambant gyvai džiazio muzikai, modeliai, pasipuošę būtent jiems siūdintais drabužiais, žingsniavo podiumu, stebimi kelių šimtų susidomėjusių žiūrovų: menininkų, dizainerių, socialinių darbuotojų, tėvų ir giminaičių, valdžios atstovų.

Renginio pradžioje jautėsi nežinia ir įtampa – negalėjome numatyti, kaip publika priims šią kolekciją ir patį projektą. Juk neįgaliųjų tema labai opi – neatsargus žodis gali būti priimtas kaip sąmoningas įžei-

dimas, humoras – kaip patyčios, kūrybiškumas – kaip žeminimas. Tačiau kai pasirodžius pirmajam modeliui (Alionai su vasaros geltonumo suknele), publika prapliupo ovacijomis, supratome, kad viską darėme teisingai, pasirinkome tinkamą kelią. Gruodžio 10 dieną modeliai su savo dizainerėmis lankėsi Raimondos Vyšnios profesionalioje fotostudijoje, kur kolekcija buvo įamžinta nuotraukose.

Nuo 2016 metų pradžios „Antiidealo“ nuotraukų paroda keliauja po Lietuvos miestus. Jau spėjome ją pristatyti Vilniuje, Kaune, Jurbarko, Panevėžyje, Šiauliuose, Marijampolėje, Ignalinoje, Trakuose. Kas kart atidaryti parodos drauge su manimi važiuoja ir modeliai. Pasipuošę nepakartojamais kolekcijos drabužiais, Aliona, Jolanta, Petras, Marius, Indraja, Giedrius ir Oksana mielai bendrauja su žiūrovais, pasakoja apie save.

Nuotraukos, filme išsakytos menininkių mintys, betarpiški susitikimai su pačiais modeliais nejučia sudaro žiūrovams

visiškai kitoki nei įprasta neįgaliųjų pasaulio išpūdi. Mat stebint savimi pasitikinčius, drąsius, gražius, nuoširdžius modelius jiems nė mintis nedingteli, kad šie neįgalieji – vargšai, nuskriausti, neperprantami, pavojingi... Žodžiu, dažnai pasiruošę gailėstį ar liūdesį keliantiems vaizdams ir istorijoms, žiūrovai patiria visiškai priešingus jausmus! O geroji patirtis skatina norą kitaip – giliau ir geranoriškiau – suvokti negalią, priimti kitokius žmones, atviriau bendrauti su jais.

2016 metų lapkritį pristatėme projekto „Antiidealas“ kolekciją šiuolaikinio meno festivalyje VIRUS MADA, kuris vyko Šiaulių dailės galerijoje. Tarp kitų kolekcijų ir jas demonstruojančių rimtaveidžių modelių „Antiidealo“ modeliai atrodė labai žaismingi. Ir žiūrovai išsyk pasidavė jų žavesiui: mielai sveikinosi su ranką visiems tiesiančiu Mariumi, šypsenomis lydėjo viesulų per sceną lekiančius rankomis susikibusius Petrą su Ramūnu. Ir tai nebuvo pašaipos ar užuojautos kupinos šypsenos. „An-

tiidealo“ modeliai, žaisdami pagal mados taisykles kaip tik jie temoka, atskleidė „normaliojo“ pasaulio sąlygiškumą ir formalumą, o ir tai, kad žmogaus paprastumas, atvirumas yra visiškai suderinami su puikių dizainerių sukurtos kolekcijos profesionalumu ir kokybe.

Tiesiog neįtikėtina, kad menininko ir jo modelio bendravimas gali suteikti tiek pozityvumo ir įkvėpimo. Ši kolekcija vertinga ne tik dizaino meno kontekste. Ji iliustruoja gražiausius, spalvingiausius ir šilčiausius žmogiškuosius ryšius, lygiavertį ir geranorišką labai skirtingų žmonių bendravimą ir, tikimės, džiugins bei nustebins dar ne vieną.

P. S. Projekto „Antiidealas“ puslapiu ieškokite socialiniame tinkle Facebook <https://www.facebook.com/antiidealas/>

Dokumentinį filmą apie projektą galite pasižiūrėti <https://www.youtube.com/watch?v=TUNpziTh638>

MENINIS PROJEKTAS, SKIRTAS NEĮGALIESIEMS

JAUNOS DRABUŽIŲ DIZAINERĖS VYKDO PROJEKTĄ, KURIAME DALYVAUJA NEĮGALIEJI.

PROJEKTAS TĘSIASI TREČIUS METUS.

PROJEKTO METU SUKURTA DRABUŽIŲ KOLEKCIJA NEĮGALIEMS JAUNUOLIAMS.

TAIP PAT SURENGTA NUOTRAUKŲ PARODA IR SUKURTAS DOKUMENTINIS FILMAS.

ŠIS PROJEKTAS PRASIDĖJO 2015 METAIS.

PENKIOS DIZAINERĖS NUSPRENDĖ KEISTI VISUOMENĖS POŽIŪRĮ Į NEĮGALIUOSIUS.

MARKUČIŲ DIENOS VEIKLOS CENTRE JOS IŠSIRINKO PO MODELĮ.

PRIEŠ IŠSIRINKDAMOS ILGAI STEBĖJO CENTRO LANKYTOJUS.

KARTU SU JAIS EIDAVO Į ĮVAIRIUS RENGINIUS.

SAVO MODELIAUS MENININKĖS PRADĖJO KURTI DRABUŽIUS.

DIZAINERĖS IR MODELIAI LABAI SUSIDRAUGAVO.

DIZAINERĖS KVIESDAVOSI MODELIUS Į SAVO STUDIJAS.

VISI KARTU APTARINĖJO MEDŽIAGAS DRABUŽIAMS.

TARĖSI, KAIP TIE DRABUŽIAI ATRODYS.

DIZAINERIŲ IR MODELIŲ BENDRAVIMĄ FILMAVO OPERATORIUS.

TAIP ATSIRADO DOKUMENTINIS FILMAS APIE PROJEKTĄ.

2015 METŲ PABAIGOJE ĮVYKO FILMO PRISTATYMAS.

PRISTATYMO METU MODELIAI DEMONSTRAVO JIEMS SUKURTUS DRABUŽIUS.

SKAMBĖJO DŽIAZO MUZIKA.

MODELIŲ PASIŽIŪRĖTI SUSIRINKO DAUG ŽMONIŲ.

MENININKŲ, DIZAINERIŲ, MODELIŲ TĖVŲ, MOKYTOJŲ, DRAUGŲ.

ŽIŪROVAI LABAI ŠILTAI ĮVERTINO DRABUŽIŲ KOLEKCIJĄ.

PASKUI DIZAINERĖS SU MODELIAIS LANKĖSI FOTOSTUDIJOJE.

TAIP ATSIRADO NUOTRAUKŲ PARODA.

ŠI PARODA RODOMA ĮVAIRIUOSE LIETUVOS MIESTUOSE.

Į PARODOS ATIDARYMĄ VISADA VAŽIUOJA IR MODELIAI.

JIE PRISTATO DRABUŽIŲ KOLEKCIJĄ IR PASAKOJA APIE SAVE.

MATYDAMI NEĮGALIUS MODELIUS ŽMONĖS PRADEDA KITAIP VERTINTI NEĮGALIUOSIUS.

NORI SU JAIS BENDRAUTI, GERIAU JUOS PAŽINTI.

DIZAINERIŲ SUKURTA DRABUŽIŲ KOLEKCIJA VERTINGA NE TIK MENINE PRASME.

PROJEKTAS PARODĖ, KAD SKIRTINGI ŽMONĖS GALI LABAI ŠILTAI BENDRAUTI.

SOCIALINĖ POLITIKA: VIEN SKURDO MAŽINIMO NEPAKANKA!

Šiandien siūlome jūsų dėmesiui, mieli skaitytojai, ištikimos „Vilties“ bendražygės, mokslų daktarės Angelės Čepėnaitės pasakojimą apie 2017 metų gegužės 17–18 dienomis Maskvoje vyksią Tarptautinės socialinės gerovės tarybos Europos skyriaus organizuotą konferenciją „Žmogaus gerovė, socialinė santalka ir tolydi plėtra: atsakymų į šiuolaikinius iššūkius paieška“. Dėkojame autorei už galimybę supažindinti Jus su bendrąja Europos socialine politika, kuria pravartu domėtis, kad žinotume, į ką turėtų lygiuotis mūsų šalis, kurdama mums gerovę.

Iššūkiai ir jų įveikos būdai

Šiuolaikinėje visuomenėje vis daugėja demografinių, ekonominių, socialinių, darbo rinkos ir ekologijos iššūkių. Tad daugelio Europos šalių mokslininkai ir Jungtinių Tautų organizacijos (*toliau – JTO*) atstovai susirinko Maskvoje aptarti susidariusios padėties ir ieškoti išeičių. Darbo grupėse buvo analizuojamos profesinės raidos ir įdarbinimo, gyventojų senėjimo, lyčių lygybės, socialinės įtraukties klausimai. Taip pat konferencijos dalyviai turėjo galimybę susipažinti su Maskvos socialinių paslaugų įstaigų veiklos naujovėmis.

Didžiulio dėmesio susilaukė JTO Socialinės plėtros tyrimo instituto direktoriaus Polio Lado (Paul Ladd) pranešimas „Transformacinių pokyčių siekimas: būdai ir priemonės“ apie problemas, su kuriomis susiduria šiuolaikinė visuomenė, tokias kaip klimato ir aplinkos pokyčiai, ekonominė šalių nelygybė, tolydžio didėjantis vartotojiškumas, solidarumo stoka, gyventojų senėjimas, populistinė politika ir kt. Minėtų problemų sprendimui nacionaliniu lygiu mokslininkas siūlė šalių vyriausybėms kryptingai peržiūrėti įvairių sričių plėtros klausimus, vadovaujantis istoriniu dokumentu – 2015 metų rugsėjo 25 dieną JTO Generalinės asamblėjos patvirtinta rezoliucija „Pertvarkykime mūsų pasaulį: 2030 metų tolydžios plėtros darbotvarkė“ (http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E). Taip pat pabrėžė viešojo sektoriaus aktyvumo didinimo, viešojo ir privataus sektorių ir pilietinės visuomenės partnerystės, pagrįstos patirtimi ir ištekliais, stiprinimo svarbą.

JTO Socialinės plėtros tyrimo instituto atlikti tyrimai rodo, kad nevienodos socialinės struktūros ir santykiai daro įtaką visuomenės naudojimuisi savo gamtos ištekliais ir kad socialinė nelygybė ir ekologinės padėties blogėjimas yra glaudžiai susiję. Naujausi šio instituto darbai patvirtino novatoriškų pastangų tuo pat metu spręsti socialinius ir aplinkosaugos klausimus vietos ir nacionaliniu lygmenimis naudą, pavyzdžiui, pasitelkiant socialiai jautrią

aplinkos apsaugos politiką, kuri stiprina pažeidžiamų grupių gebėjimus ir atsparumą.

Lietuvos demografinės situacijos prognozės... 2050 metams

Įdomus buvo JTO „Sveikatos forumo“ vadovės Odilės Frank (Odille Frank) pranešimas „Demografinė situacija ir socialinės-ekonominės pasekmės: lyginamoji Europos šalių analizė“. Analizuodama devynių Šiaurės, Vakarų, Pietų ir Rytų Europos šalių situaciją, autorė pateikė nemažai Lietuvos padėties iliustruojančių pavyzdžių. Pasirinkusi mažiausiai gyventojų turinčių šalių, tokių kaip Danija, Suomija, Šveicarija, Baltarusija ir Lietuva lyginamą duomenų analizę, mokslininkė apibendrino 2015 metų duomenis ir pateikė prognozę 2050 metams. Minėta analizė rodo, kad mūsų šalyje 2015 metais demografinė situacija buvo blogiausia. Mokslininkės teigimu, lyginant su kitomis minėtomis šalimis, kuriose numatomas demografinis augimas, Lietuvoje 2050 metais situacija toliau blogės. Pasak O. Frank, esant dabartinei demografiniai situacijai, vienos šalys augantį senėjimo lygį gali kompensuoti didėjančia imigracija, kitų šis procesas gyvybiškai nepalies dėl suaugusių asmenų mirtingumo, tačiau trečios, neturinčios imigrantų, toliau sens. Mokslininkė pabrėžė, kad jos dėmesys Lietuvai neatsitiktinis, nes jos seneliai ir tėvai – „litvakai“, kilę iš Vilniaus, išvengė genocido pasitraukę į Šveicariją. Ji svajoja aplankyti savo senelių ir tėvų žemę.

Šios straipsnio autorė Maskvos forumo pranešimą, skirtą Lietuvos patirčiai teikiant bendruomenines paslaugas sutrikusio intelekto žmonėms ir šių paslaugų raidai po Nepriklausomybės atkūrimo. Konferencijos dalyvius iš Rusijos ypač sudomino Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Viltis“ patirtis teikiant bendruomenines paslaugas sutrikusio intelekto ir kompleksinės negalios žmonėms, nes ši organizacija tapo paslaugų sutrikusio intelekto žmonėms pradininke posovietinėje erdvėje.

Pagrindiniai socialinių garantijų principai

Konferencijoje dalyvavę Europos šalių mokslininkai turėjo galimybę aptarti įvairių šalių socialinę praktiką ir socialinės politikos skirtumus. Buvo pastebėta, jog socialiniai klausimai, kuriuos tenka spręsti, panašūs, tačiau skiriasi socialinės apsaugos modeliai. Konferencijos baigiamajame dokumente buvo pabrėžta, jog kuriant bazines socialines garantijas nacionaliniu lygmeniu reikėtų vadovautis šiais **principais**:

- socialinės apsaugos visuotinumą, grindžiamu socialiniu solidarumu;
- teise į išmokas, numatytas nacionalinėje teisėje;
- naudos pakankamumą ir nuspėjamumą;
- nediskriminavimu, lyčių lygybe ir atsižvelgimu į specialiuosius poreikius;
- socialine integracija, įskaitant neoficialios ekonomikos asmenis;
- pagarba socialinės apsaugos garantijas turinčių asmenų teisėms ir orumui;
- laipsnišku įgyvendinimu, įskaitant tikslų ir terminų nustatymą;
- finansavimo solidarumu, siekiant optimaliai suderinti socialinės apsaugos sistemas finansuojančių asmenų naudą ir atsakomybę;
- metodų ir būdų, įskaitant finansavimo mechanizmus ir pristatymo sistemas, įvairovę;
- skaidrių, atskaitingų ir patikimų finansų valdymu ir administravimu;
- finansiniu, fiskaliniu ir ekonominiu tvarumu, tinkamai atsižvelgiant į socialinį teisingumą, ir nešališkumą;
- derinimu su socialine, ekonomine ir užimtumo politika;
- institucijų, atsakingų už socialinės apsaugos teikimą, darniu darbu;
- kokybiškoms viešosioms paslaugoms, kurios sustiprintų socialinės apsaugos sistemos įgyvendinimą;
- skundų ir apeliacijos procedūrų veiksmingumu ir prieinamumu;
- reguliaria įgyvendinimo stebėseną ir periodišku vertinimu;
- visiška pagarba kolektyvinėms deryboms ir visų darbuotojų su-sivienijimų laisvei;

- trišaliu dalyvavimu atstovaujančiose darbdavių ir darbuotojų organizacijose, taip pat konsultacijomis su kitomis suinteresuotomis organizacijomis.

Minėtame dokumente siūlomų bazinių socialinių garantijų įgyvendinimas taptų ne tik svarbiu prevenciniu socialinės nelygybės, skurdo ir socialinės atskirties mažinimo įrankiu, bet ir priemone žmogaus orumui ir lygioms socialinės gerovės galimybėms užtikrinti. Šios bazinės socialinės garantijos apima:

- prieigą prie nacionaliniu lygiu nustatytų prekių ir paslaugų rinkinio, kuris yra pagrindinė sveikatos priežiūros, įskaitant motinystės globą, kuri atitinka prieinamumo, priimtumo ir kokybės kriterijus, garantija;
- pagrindinį vaikų pajamų saugumą, bent jau šalies nustatytą minimalų lygį, užtikrinantį prieigą prie mitybos, švietimo, priežiūros ir kitų būtinų prekių ir paslaugų;
- pagrindinių pajamų apsaugą, bent jau šalies nustatytu minimaliu lygiu, asmenims, kurie negali gauti pakankamų pajamų, ypač ligos, nedarbo, motinystės ir invalidumo atvejais;
- pagyvenusių asmenų pagrindinių pajamų draudimą, bent jau šalies nustatytu minimaliu lygiu.

Socialinės gerovės klausimams skirta konferencija praturtino žiniomis ir patirtimi ne tik jos dalyvius, tačiau ir visą Europos socialinį diskursą klausimų analize ir naujomis idėjomis, kaip įveikti šiuolaikinės visuomenės iššūkius pasitelkiant pilietinę visuomenę, plėtoti profesinį tobulinimą ir užimtumą, užtikrinti lyčių lygybę, įgyvendinti socialinę įterptą demografiniame kontekste, suaktyvinti minimalios socialinės apsaugos reikalavimų įgyvendinimą, kad kiekvienoje visuomenėje, vykdam JTO organizacijos nubrėžtus transformacinius tolydžios plėtros pokyčius, iki 2030 metų būtų užtikrintas socialinės apsaugos visuotinumą, prieinamumą ir veiksmingumą, sudarant sąlygas visiems siekti savo gyvenimo tikslų.

DR. ANGELĖ ČEPĖNAITĖ

Mykolo Romerio universiteto lektorė

INSTITUCINĖS GLOBOS PERTVARKA

2016 metų žurnalo „Viltis“ ketvirtame numeryje pradėjome straipsnių ciklą apie projekto „Tvaraus perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų sistemos sąlygų sukūrimas Lietuvoje“ eigą. Atėjo metas pasižiūrėti, kas dar gero nuveikta įgyvendinant šį projektą.

Laikino atokvėpio paslaugos

Laikino atokvėpio paslauga – savalaikių ir būtinų paslaugų kompleksas asmenims su proto ar (ir) psichikos negalia, jų šeimų nariams, tėvams ar globėjams, kurie dėl tam tikrų priežasčių (liga, komandiruotė, atostogos, mokymasis ar studijos ar kt.) laikinai ar darbo savaitės metu negali pasi-

rūpinti ar prižiūrėti šių asmenų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra ar globa, savo namuose. Laikino atokvėpio paslaugos teikimo tikslas – suteikti trumpalaikį poilsį šeimos nariams, tėvams ar globėjams, kurie rūpinasi asmenimis su proto ar (ir) psichikos negalia, padėti jiems atgauti energiją, jėgas, suteikti galimybę dalyvauti darbo

rinkoje, sociokultūriniame visuomenės gyvenime.

Laikino atokvėpio paslaugos teikiamos Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių, Alytaus, Utenos, Tauragės ir Marijampolės regionuose.

Galime pasidžiaugti, kad Alytaus regiono teikėjas – Alytaus socialinių paslaugų

centras – laikino atokvėpio paslaugą suteikė 13 žmonių ir ne tik įgyvendino sutarties reikalavimus, bet ir viršijo sutartyje įvardytą paslaugas gausiančių žmonių skaičių (buvo numatyta 10). Kituose regionuose paslaugas gaus po dešimt žmonių.

Šiuo metu laikino atokvėpio paslaugas įstaigoje teikia:

- Viešoji įstaiga „Vilties žiedas“ (Kaune ir Plokščių kaime, Šakių rajone);
- Klaipėdos sutrikusio vystymosi kūdikių namai;
- Pasvalio rajono sutrikusio intelekto žmonių užimtumo centras „Viltis“;
- Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“.

Laikino atokvėpio paslaugas namuose teikia:

- Adakavo socialinės globos namai (Tauragės regione);
- Šiaulių miesto savivaldybės globos namai.

Itin sėkmingai ši paslauga teikiama Alytaus regione, kur ji ypač reikalinga. Ją gaunančių žmonių tėvai ir globėjai labai džiaugėsi galimybe pailsėti, turėti laisvesnių vakarų ir savaitgalių.

Pertvarkos ekspertė, norėdama įsitikinti paslaugos kokybiškumu, kelis kartus lankėsi paslaugos teikimo vietoje, tikrino klientų gyvenimo sąlygas, domėjosi jų savijauta, užimtumu, laisvalaikiu, maitinimu ir pan. Todėl ypač pradžiuogino labai teigiami klientų atsiliepimai ir vienos klientės žodžiai: „Man čia gerai. Aš būtinai ateisiu čia kitą kartą“.

Labai tikimės, kad ir kitose įstaigose ši paslauga pasiteisins, ne tik suteiks trumpalaikį atokvėpį tėvams ir globėjams, bet ir taps įdomia ir naudinga patirtimi patiems žmonėms, turintiems proto negalią.

Atvejo vadybos paslaugos

Šių paslaugų tikslinė grupė – tėvai, kurių vaikams 12 mėnesių laikotarpiu pirmą kartą nustatyta negalia. **Atvejo vadybos paslaugos** apima asmenų individualių poreikių ir galimybių nustatymą bei peržiūrėjimą, paslaugų organizavimą, koordinavimą ir peržiūrėjimo sistemą ir metodiką, kuria remiantis individualizuotai ir kompleksiskai teikiamos paslaugos vaikui, kuriam pirmą kartą nustatytas neįgalumas, taip pat jo tėvams ar globėjams.

Šių paslaugų tikslas – padėti šeimai išgyventi stresą, patiriamą dėl vaiko negalios, užtikrinant visapusišką vaiko raidą, lavinimą ir ugdymą. Neįgalaus vaiko gimimą ir auginimą šeimoje lydi daug problemų. Daugelis šeimų neįgalaus vaiko prie-

žiūrai skiria visą savo laiką. Stresas fiziškai ir psichiškai alina šeimą. Dažnai prisideda ir finansinės problemos. Kyla netgi šeimos iširimo grėsmė, priklausanti nuo to, kiek jos nariai remia vienas kitą ir kiek paramos gauna iš aplinkinių. Blogai, kai užuot siekusi nepriklausomybės ir brandos, šeima pasineria į nevirtį, tampa priklausoma nuo vaiko ir patiria atskirtį. Stresas gali paveikti visą šeimos sistemą: vertybes, ribas, sąveikos modelius, socialinius vaidmenis. Stresą sukelia ne pati negalia, o tai, kaip ji veikia ir keičia šeimos gyvenimą. Neįgalus vaikas tampa bendravimo sunkumų priežastimi, nuolatiniu tėvų ir kitų šeimoje augančių vaikų nerimo šaltiniu.

Atvejo vadybos paslaugos teikiamos Vilniaus ir Panevėžio regionuose. Šeimai padeda ir paslaugas teikia sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Viltis“ darbuotojai.

Seminarai ir mokymai pertvarkos dalyviams

Pastaraisiais metais visoje Lietuvoje rengėme teminius klasterio seminarus. Seminaruose dalyvavo institucinės globos pertvarkos dalyviai: suinteresuotų institucijų ir organizacijų atstovai (pertvarkomoje socialinės globos įstaigose tiesiogiai su klientu dirbantys darbuotojai, savivaldybių socialinių reikalų padalinių darbuotojai, nevyriausybių organizacijų atstovai, regionų plėtros tarybų, socialines paslaugas teikiančių įstaigų, sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų, mokslo ir studijų institucijų, socialiai atsakingo verslo, vietos bendruomenių ir pan. atstovai).

Seminarų dalyviai įgijo žinių apie institucinės globos pertvarką, tarpinstitucinio bendravimo ir bendradarbiavimo pagrindus, kad galėtų vietoje inicijuoti bendruomeninių paslaugų kūrimą ir plėtrą nacionaliniu lygmeniu, koordinuotų savo veiklą. Seminarų temos: „Bendradarbiavimo principai ir jų taikymas įgyvendinant institucinės globos pertvarką“ ir „Komandinio darbo, modeliujant kompleksiskai teikiamą bendruomeninių paslaugų sistemą, teoriniai ir praktiniai aspektai“. Be to, šiuose seminaruose buvo plėtojamos potėmės, skirtos bendradarbiavimui su įvairiomis suinteresuotomis šalimis, įskaitant vietos savivaldą ir nevyriausybines organizacijas, neformalių savireguliuojančių komunikavimo ir klasterizacijos sistemų kūrimui ir valdymui, visuomenės nuomonės apie pertvarkos naudą formavimui, įvairių pertvarkos sistemos dalyvių funkcijų pasis-

kirstymui, gerosios užsienio šalių patirties perėmimui.

Dauguma dalyvių teigė, kad seminarai buvo informatyvūs, sustiprino motyvaciją dirbti, teikti paslaugas bendruomenėje, suteikė žinių apie komandinio darbo svarbą ir klasterio naudą regione. Didesnę seminarų laiko dalį skyrėme praktinėms užduotims, kurios, dalyvių nuomone, pasirodė labai naudingos ir įtraukiančios. Be to, dalyviai pripažino, kad naudinga buvo net tik lektoriaus pateikta, bet ir iš kitų dalyvių gauta informacija, dalijimasis praktine patirtimi, išvalgomis ir pan. Pastebėjome, kad seminarų dalyviai labiausiai pasigenda aiškumo ir konkrečios informacijos apie vykdomą pertvarką ir jos eigą.

Jau įvyko visi numatyti seminarai. Pirmame straipsnyje minėjome, jog projekto komanda ir ekspertai dirbdami susiduria su stipria visuomenės, institucijų ir jų atstovų priešprieša vykdomai pertvarkai. Todėl lygiagrečiai dar organizavome ir mokymus, skirtus institucinės globos pertvarkos srityje dirbantiems centrinės valdžios, aukščiausiosios ir vidurinėsios grandies vadovams, tai pat vyriausiesiems specialistams. Mokymų metu dalyviams suteikėme žinių, reikalingų kuriant ir vystant paslaugų vaikams, neįgaliesiems ir jų šeimoms sistemos strategiją. Padėjome jiems susidaryti išpuodį apie socialinį kontekstą ir metodologines prielaidas galimybėms vystyti, kuriant reikalingų paslaugų sektorių, skatinome mąstyti apie savo institucijos vaidmenį, ieškoti bendradarbiavimo galimybių tarp valstybinio sektoriaus institucijų, NVO ir kitų suinteresuotų šalių, taip pat strateginių sprendimų, atitinkančių pagrindinius pertvarkos tikslus. Dalyviai susipažino su vadybos funkcijomis (planavimo, organizavimo, vadovavimo, koordinavimo ir stebėsenos), įgijo motyvacijos kurti pagrindus šių funkcijų taikymui.

Siekėme, kad išklaušę mokymus dalyviai gebėtų valstybės lygiu efektyviai priimti ir užtikrinti kokybiškus savalaikius tarpinstitucinius sprendimus, sudarančius sąlygas Lietuvoje tvariai pereiti nuo institucinės globos plėtojant paslaugas bendruomenėje.

Mokymų ciklas

Jis skirtas socialiniams darbuotojams ir pertvarkos dalyviams. Liepos mėnesį startavo naujas mokymų ciklas Klaipėdoje ir Telšiuose, kuris šį rudenį įgijo pagreitį. Itin džiaugiamės dalyvių gausa. Mokymų temos:

- „Darbo ypatumai teikiant bendruomenines paslaugas likusiems be tėvų vaikams (įskaitant kūdikius), patiriantiems riziką vaikams ir jų šeimoms“.
- „Darbo ypatumai teikiant bendruomenines paslaugas asmenims, turintiems proto, psichikos negalią, ir jų šeimoms“.
- „Bendruomeninių paslaugų vaikams teikimas savivaldybėje“.
- „Pokyčiai pereinant nuo institucinės globos prie paslaugų teikimo bendruomenėje“.
- „Socialinių paslaugų organizavimas ir teikimas pereinant nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų sistemos“. (Šie mokymai prasidės šių metų pabaigoje. Kai jau bus aiškesni reikalavimai naujų formų bendruomeninių paslaugų metodinių dokumentų paketams bendruomenėje. Į šiuos mokymus kviesime jau įvertintus pertvarkai atrinktų globos įstaigų ir kitus socialinius darbuotojus, dirbančius su asmenimis, turinčiais proto ir (ar) psichikos negalią, jų šeimomis, taip pat vaikais, netekusiais tėvų globos).

Visų planuojamų seminarų ir mokymų grafiką skelbiame tinklalapio www.pertvarka.lt rubrikoje „Veikla“.

Vertinimas

Baigtos vertinti pertvarkai atrinktų 26 globos įstaigų dirbančių darbuotojų motyvacijos ir kompetencijos. Buvo vertinamas jų požiūris į institucinę pertvarką, naujų paslaugų bendruomenėje sistemos kūrimą, vertybinės nuostatos ir asmeninės savybės, reikalingos naujoms profesinėms užduotims vykdyti. Taip pat keitimosi potencialas, motyvacijos dalyvauti institucinės globos pertvarkos procesuose lygis ir pobūdis, o tada nustatomos galimos (prioritetinės) darbuotojo veiklos sritys pagal tikslines grupes ir planuojamų teikti paslaugų pobūdį. Buvo įvertinti 1739 darbuotojai.

Atlikus vertinimą paaiškėjo, kad motyvacijos stiprinimo mokymų reikia 83 % darbuotojų, o teorinių ir praktinių mokymų teikti paslaugas bendruomenėje – 38 %.

Kiekvienoje vertinamoje įstaigoje vertinimą atliko du vertintojai: vienas iš jų psichologijos magistro išsilavinimą, tai pat darbuotojų atrankos ir (ar) vertinimo praktinę patirtį turintis ekspertas psichologas, kitas – socialinio darbo aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei poros metų

socialinio darbo praktinę patirtį turintis socialinio darbo ekspertas.

Atlikus vertinimą, atsižvelgiant į darbuotojų norus ir galimybes, kiekvienam darbuotojui buvo sudarytas ir išsiųstas tobulinimosi planas, kuriame buvo surašyta, kiek ir kokio pobūdžio mokymų darbuotojui vertintojai rekomenduoja.

Įdomu, kad didžioji dalis darbuotojų pasirinko būtent tas veiklas, kurias jie ir atlieka šiuo metu: socialinio darbo su klientu, individualios priežiūros, kitų specializuotų paslaugų (psichologas, masažuotojas, logopedas ir pan.). Tačiau buvo ir tokių darbuotojų, kurie rinkosi atvejo vadybos, socialinio darbo su kliento šeima, socialinio globėjo veiklas. Pasirodė, kad kompetencijų tobulinimas reikalingas beveik visiems. Tik 6 % darbuotojų buvo įvertinti kaip turintys pakankamas kompetencijas jau dabar teikti bendruomenines paslaugas.

Individualių poreikių vertinimas ir individualių planų sudarymas

Baigti vertinti Dūseikių, Ventos, Adakavo, Didvyžių, Strėvininkų, Vilijampolės ir Kalvarijos socialinės globos namuose gyvenančių žmonių, turinčių proto ir (ar) psichikos negalią, individualių poreikių vertinimai ir individualių planų sudarymai. Vertinimas vyko vadovaujantis parengtomis vaikų, netekusių tėvų globos; suaugusiųjų, turinčių proto ir (ar) psichikos negalią, vaikų, turinčių proto ir (ar) psichikos negalią, individualių poreikių nustatymo ir individualių planų sudarymo metodikomis.

Šis vertinimas būtinas savivaldybės planuojant tolesnį paslaugų teikimą, numatant paslaugų poreikį, rengiant įstaigų pertvarkos planus. Tikimės, kad ateityje bus galima pasiūlyti visiems globos įstaigose gyvenantiems žmonėms paslaugas pagal jų poreikius ir galimybes savarankiškai gyventi bendruomenėje.

Šiuo metu rengiamos vertinimo ataskaitos, vyksta intensyvus įstaigų, vertinimą atlikusių ekspertų ir Projekto komandos bendradarbiavimas. Pradėti Visagino, Lavėnų ir Pabradės socialinės globos namų gyventojų vertinimai.

Įstaigų pertvarkos planai

Siekiant pasiruošti neišvengiamiems pokyčiams, pertvarkai atrinktos globos įstaigos peržiūri savo vykdomą veiklą, paslaugų poreikį ir rengia įstaigų pertvarkos planus. Įstaigos raginamos naujai pažiūrėti į atsiveriančias paslaugų teikimo bendruomenėje galimybes, teikti paslaugas ne tik

mūsų tikslinei grupei, bet ir visai bendruomenei, ieškoti kitokių galimybių ir perspektyvų. Sudarėme sutartį su konsultacine įmone, kurios ekspertai konsultuoja įstaigas, rengia reikiamų dokumentų šablonus ir formas. Daugiau apie įstaigų planus žiniosime šių metų pabaigoje, kai įstaigos pateiks juos vertinimui.

Naujas metodinių dokumentų paketas

Projekto komandos nariai šiuo metu rengia naujų formų paslaugų teikimo metodinių dokumentų paketą:

- Apsaugoto būsto suaugusiems asmenims su negalia.
- Savarankiško gyvenimo namų suaugusiajam su negalia.
- Grupinio gyvenimo namų neigaliems suaugusiems ir vaikams.
- Specializuotos slaugos ir socialinės globos specializuotos slaugos ir globos namuose paslaugų suaugusiems ir vaikams su negalia.
- Socialinės rehabilitacijos centro veiklos, kartu parengiant:
 - asmenų, turinčių proto ir (ar) psichikos negalią, savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo programą;
 - specializuoto asmenų, turinčių proto ir (ar) psichikos negalią, profesinio konsultavimo programą.
- Dienos užimtumo paslaugų, kartu parengiant:
 - socialinių dirbtuvių asmenims, turintiems proto ir (ar) psichikos negalią, veiklos modelio aprašą.
- Apsaugotos darbo vietos funkcionavimo asmenims, turintiems proto ir (ar) psichikos negalią.
- Psichikos sveikatos centro veiklos aprašo papildymo socialinių paslaugų turiniu rekomendacijas.
- Asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienius sprendimus nustatymo tvarkos tobulinimo.
- Atvejo vadybos.
- Laikino atokvėpio.

Yra parengti pirminiai paslaugų metodinių dokumentų projektai, kurie buvo pristatyti neigaliųjų NVO, Neigaliųjų reikalų departamento ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos darbuotojams.

LINA GULBINĖ

Neigaliųjų, turinčių proto ir (ar) psichikos negalią, ir jų šeimų srities ekspertė

LIETUVOS PSIHIKOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SISTEMA EKSPERTŲ AKIMIS

Statistikoje dažniausiai naudojami rodikliai – savižudybių, hospitalizacijų, lovų psichiatrinėse ligoninėse, stacionarias ar ambulatorines psichikos sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų ir specialistų skaičius. Tačiau šie rodikliai nieko nesako apie minėtos sistemos sėkmes ir nesėkmes. O pastarųjų, regis, nestinga...

Dominuojantis vertinimo aspektas – finansavimo rodikliai

Neturint veiksmingos visapusės psichikos sveikatos priežiūros sistemos stebėsenos, reguliariai nerenkant išsamios informacijos apie visuomenės psichikos sveikatą, sudėtinga planuoti ir skirstyti lėšas, vertinti naujų paslaugų ir programų sėkmę, taip pat vykdomą psichikos sveikatos priežiūros sistemos reformą. Stebėseną svarbi ir tuo požiūriu, kad psichikos sveikatos priežiūroje ypatingas dėmesys skiriamas prevencijai, kuri savo ruožtu neįmanoma be detalios situacijos analizės.

Nuo 2015 metų rudens iki 2016 metų pabaigos vykdytas tyrimas, kurio metu buvo atlikta 20 pusiau struktūruotų interviu, pateikiant 10 pagrindinių klausimų, atskleidė subjektyvų specialistų požiūrį į psichikos sveikatos priežiūros ir įstatymų leidimo klausimus, gydymo praktikas ir viešosios nuomonės formavimą. Šio tyrimo duomenimis, psichikos sveikatos sistema finansuojama inertiškai, laikantis pasenusios tradicijos. Ekspertai konstatavo sistemos, jos pasiekimų ir rezultatų vertinimo stoką, nurodė vienintelį dominuojantį vertinimo aspektą – finansavimo rodiklius. Finansų klausimas išryškėjo kiekvieno interviu metu. Ekspertai išskyrė du pagrindinius aspektus:

- finansavimo stoką, stabdančią sistemos plėtojamą ir paslaugų kokybės gerinimą;
- neracionalų turimų finansų panaudojimą iškeliant neadekvačius finansavimo prioritetus.

Lietuvos psichikos sveikatos priežiūros sistema lieka rigidiška, prisirišusi prie paveldėtos struktūros ar įtakingų interesų grupių. Su šiuo požymiu susiję ir finansavimo ypatumai, kuriuos apibendrinio nevyriausybiniam ir akademiniam sektoriams atstovaujantis ekspertas, kuris teigia, kad nuo seno gyvuojančios paslaugos arba interesų grupės, pavyzdžiui, suinteresuotos medikamentiniu gydymu, finansuojamos ir plėtojamoms, o kitokios paslaugos nelabai planuojamos ir finansuojamos, todėl nelabai ir gali vystytis.

Esamos finansavimo schemos stiprina senojo modelio psichikos sveikatos priežiūros sistemą, kuri „praryja“ arba atmeta inovacijas, plečia esamas struktūras ir viešajame diskurse pristato jas kaip sėkmingas praktikas. Taigi tradicinė sistema įsitvirtinusi, o nauji daigai arba išlieka, arba žūsta, pavyzdžiui, vaiko raidos centrai.

Vertinimo kultūros nebuvimas palankesnis tradiciniam paslaugų teikimo modeliui, bet pražūtingas inovatyvioms paslaugoms, nes, pasak eksperto, daug inovatyvių daigų buvo nukirpta ekonominės krizės metu, esą neišgalint jų finansuoti, o štai kūdikių namai ir suaugusiųjų psichiatriniai pensionatai, priešingai, suklestėjo.

Psichikos sveikatos priežiūros sistemos finansavimą nukreipiant tradicinėms įstaigoms ir paslaugoms, nevertinant jų efektyvumo ir pasiektų rezultatų, labiausiai nukentčia nevyriausybines organizacijas,

jos, siūlančios alternatyvų požiūrį, inovatyvius paslaugų teikimo modelius, pasisakančios už sistemos reformą. Bet, pasak eksperto, nevyriausybinių sektoriaus turimi finansai gerokai mažesni nei savivaldybės. Lietuvoje apskritai neįgaliųjų nevyriausybinių sektorių nevertinamas, kitaip institucionalizavimas nebūtų toks populiarus, didesnio dėmesio sulauktų nevyriausybinių organizacijų kūrybiškumas, lankstumas.

Šiuo požiūriu vadovavosi visi tyrime dalyvavę nevyriausybinių sektoriaus atstovai, kritikuodami esamą finansavimo tvarką. Inovatyviems projektams nevyriausybines organizacijos gauna skurdų finansavimą, kurio dydį ir prioritetus lemia vėlgi sistemos atstovai: „Mūsų organizacija daugiausia gyvena iš projektų, kuriuos rašome ir teikiame kasmet. Tada savivaldybės arba Sveikatos apsaugos ministerija ruošia projektų finansavimo tvarkas, aprašus“.

„Pagrindinis tikslas – paguldyti žmogų į ligoninę, o jau ten viskas išsispręs“

Reikšmingas Lietuvos psichikos sveikatos sistemos požymis – aukšto lygio pagalba, teikiama sunkiomis psichikos ligomis sergantiems asmenims stacionaruose ir menkai išvystytose ambulatorinėse paslaugos bendruomenėje, įskaitant ir psichikos sutrikimų prevenciją.

Visi tyrimo dalyviai paminėjo efektyvią ligoninėse teikiamą pagalbą sunkiomis psichikos ligomis sergantiems asmenims: „sudėtingi psichoziai atvejai ligoninėse išties gydomi kompetentingai“, taip pat pagerėjusias sąlygas: „žmonės tenkina aplinka: gražu, tvarkinga, švaru, kitaip nei būdavo anksčiau, kai viename koridoriuje susigrūdę trisdešimt žmonių dūgdavo it bičių avilyje receptų laukdami“.

Savivaldybių lygiu veikiančios psichikos sveikatos centrai, laikomi valstybės vykdomos psichikos sveikatos priežiūros reformos pagrindu, nuspėtinė ypatingo ekspertų dėmesio ir prieštarų vertinimą. Teigiamai juos vertino psichikos sveikatos priežiūros sistemai atstovaujantys tyrimo dalyviai. O štai dauguma ekspertų, nors ir pripažindami aukštą stacionarių paslaugų lygį, pabrėžė ambulatorinio lygmens spragas:

- kiekybines: „trūksta grandies, kuri padėtų iš ligoninės išėjusiam žmogui, prižiūrėtų, kaip jis vartoja vaistus“;
- kokybines: „psichikos sveikatos centruose esama pseudo komandų, kurių sudėtyje per daug gydytojų, o psichosocialinių paslaugų trūksta ir toks centas tampa ambulatorine tarnyba, vaistų išrašymo kontora“.

Visi ekspertai pabrėžė, kad Lietuvoje gerai išvystytas medikamentinis gydymo modelis. Pagrindiniai jo požymiai – galimybė nesunkiai patekti pas gydytoją psichiatrą, kad būtų greitai išrašyti ligonių kasų kompensuojami naujos kartos vaistai: „jeigu pacientas kreipiasi dėl

kokių nors nusiskundimų, tai iš kabineto išsineša bent pora receptų“. Tiesa, tuo dominuojančio medikamentinio gydymo privalumai baigiasi ir išryškėja reikšmingi trūkumai. Ekspertai kritikuoja tokį pernelyg prieinamą medikamentinį gydymą. Dažnai psichikos sveikatos centruose jis tampa vienintele psichiatro dėmesio pacientui išraiška.

Ekspertų nuomone, į procesą orientuotų kiekybinių rodiklių neturėtų pakakti tolesniam šios psichikos sveikatos sistemos grandies plėtojimui. Respondentai minėjo teikę Sveikatos apsaugos ministerijai siūlymus analizuoti ir vertinti šių centrų veiklos efektyvumą ir tikslus. Anot ekspertų, centrų veiklos efektyvumą reikėtų vertinti pagal tai, kiek žmonių jie išgelbėjo nuo psichoneurologinių internatų. Kiekybinė psichikos sveikatos centrų plėtra, ekspertų nuomone, remiasi neracionaliu įsitikinimu, kad pasirinkta tinkama paslaugų plėtros strategija: „tai pateikiama kaip tobulo prieinamumo pavyzdys ir Europai pranešama, kad Lietuva su trimis milijonais gyventojų, tai yra maža valstybė, šiandien turi šimtą septynis ar šimtą devynis psichikos sveikatos centrus, atseit ambulatorinius, teikiančius paslaugas bendruomenėje. Ir visi sako: oho, čia tai tobula, jokia kita pasaulio valstybė to neturi, trims milijonams – daugiau nei šimtas centrų“.

„Tiesą sakant, mes nė nežinome, kodėl pirmaujame savižudybių skaičiumi“

Vertindami Lietuvos psichikos sveikatos priežiūros sistemą, ekspertai atskaitos tašku renka savižudybes: „savižudybių rodiklis rodo, kad negalima laikyti sistemos veiksminga, jeigu panašios problemos labai smarkiai paplitusios“. Beveik pusė tyrime dalyvavusių ekspertų aukštą ir nekintantį savižudybių skaičių įvardijo kaip didžiausią psichikos sveikatos priežiūros sistemos nesėkmę. Kadangi ši liūdna padėtis nekinta ilgą laiką, respondentai daro prielaidą, kad psichikos sveikatos priežiūros sistemos formuotojai neanalizuoja situacijos ir nepriima reikiamų sprendimų: „tiesą sakant, mes nė nežinome, kodėl pirmaujame savižudybių skaičiumi“.

Ilgus metus trunkantis kalbėjimas apie savižudybių problemą liko neproduktyvus, o chaotiški, nekoordinuoti, moksliniais tyrimais nepagrįsti bandymai ją spręsti patyrė nesėkmę. Šios aplinkybės Lietuvos psichikos sveikatos priežiūros sistemai uždėjo stigos antspaudą: „vien tik savižudybių reiškinys, tai jau tarsi užsibūrimas, užsikodavimas, kad esame savižudžių tauta, kad taip, ką čia jau padarysi, na žudosi žmonės...“. Užuot iš esmės vertinus situaciją, pasitelkiamos neracionalios strategijos, tokios kaip atsiribojimas nuo atsakomybės: „atvirai pakalbėkime, taigi neprilakstysi visą gyvenimą paskui žmogų.

Jeigu jis norės nusižudyti, tai ir nusižudys“, problemos aktualumo neigimas: „gal nereikia eskaluoti to burbulo“ ar pasekmių minimalizavimas: „aišku, normalūs nesizūdo, žudosi antrarūšiai. Gal ir gerai: išsizūdys visokie nenormalūs ir liks normalūs“.

Vertinimo ypatumai: kažko mes galbūt nežinome ir apie Lietuvą

Tyrimo dalyviai nurodė, kad pasitaikančios pavienės pastangos analizuoti rodiklius suvokiamos kaip grėsmė stabilumui. Neturint galimybės pasitelkti vertinimo metu surinktos informacijos, neturima argumentų keisti sprendimų priėmimo tvarką, kritikuoti ydingus sistemos aspektus. Vienas ekspertas pasakoja apie bejėgiškumo jausmą dėl ribotų galimybių daryti įtaką sprendimams, net ir numanant jų neigiamas pasekmes: „bet jeigu ministerijos vadovybė yra priėmus sprendimą, aš, kaip jai tiesiogiai pavaldus žmogus, neturiu teisės viešai jo kritikuoti“.

Nevyriausybiniam sektoriui atstovavę tyrimo ekspertai pabrėžė, kad realiam dalyvavimui ir nuomonės reiškimui nesudarytos sąlygos: „nevyriausybines organizacijas pakviesdavo sudalyvauti nebent kuriant priemones, kurių finansavimas neaiškus, ir dažniausiai jos taip ir nebūdavo finansuojamos, bet niekada mūsų neklausė nuomonės apie visą psichikos sveikatos sistemą“.

Nevyriausybinių organizacijų rečiau turi galimybę būti išgirstos, paviešinti savo nuomonę ir dažniau psichikos sveikatos priežiūros sistemos reformos eigą aptaria su bendraminčiais: „su kolegomis mes vertiname ją kaip nelabai pradėtą įgyvendinti“.

Nevyriausybinių sektoriaus atstovai šią situaciją sieja su finansinių išteklių teikiama galia: nevyriausybiniams organizacijoms skiriamos nedidelės lėšos inovatyviems projektams įgyvendinti, tačiau pagrindinė pyrago dalis atitenka sistemai ir ją palaikančioms institucijoms.

Kartais nevyriausybiniams organizacijoms pavyksta įveikti užburta ratą ir atlikti reikšmingų veiklų, turinčių poveikį sistemos lygmeniui. Minimas konkretus atvejis, kai šių organizacijų atstovai lankėsi Lietuvos socialinės globos namuose, stebėjo žmogaus teisių padėtį ir atlikto tyrimo pagrindu pateikė kritišką ataskaitą: „kol nepradėjo nevyriausybinių organizacijų per projektines veiklas tikrinti, kaip gyvena žmonės tuose pensionatuose, kas ten vyksta, ar esama užimtumo, psichosocialinės reabilitacijos, tol pensionatai tik rengė šventes, rašė abejotinos vertės projektus ir t. t.“.

DR. DOC. EGLĖ ŠUMSKIENĖ

JUDĖJIMO TEIKIAMA GALIA

2016–2017 mokslo metais Vilniaus „Vilties“ specialiojoje mokykloje-daugiafunkciniame centre vyko sporto ir sveikatingumo projektas „Pažįstu, atrandu, tyrinėju, kai judu – aktyviai gyvenu“. Šiame projekte dalyvavo vaikai ir jaunuoliai, turintys vidutinių, žymių ir labai žymių įvairiapusių raidos sutrikimų, darbuotojai, tėvai, globėjai. Projektą rengė ir vykdė: mokytojai G. Groblys, L. Kazevičienė, M. Želvienė, R. Masalis, I. Šečkuvienė, A. Krinickaja, D. Kelertas. Projekto veiklą koordinavo: mokyklos direktorė A. Vilūnienė ir direktorės pavaduotoja ugdymui V. Liaudanskienė.

Projektinės veiklos metu skatinome vaikus ir jaunuolius kuo daugiau aktyviai judėti pagal savo galimybes. Formavome jų motorikos įgūdžius, kuriuos jie galėtų pritaikyti gyvenime, mokėme sveikos gyvensenos pradmenų. Taip pat pažinti ir tyrinėti aplinką, bendrauti ir bendradarbiauti, padėti vienas kitam. Mokiniai ir jaunuoliai turėjo galimybę ne tik susipažinti su įvairiomis sporto šakomis, bet ir jas išbandyti. Projektas vyko visus mokslo metus. Kiekvienas mėnuo buvo skirtas vis kitai sporto šakai.

Spalio mėnuo. Įvyko „Solidarumo bėgimas“, kurio metu kiekvienas vaikas pagal savo galimybes įveikė simbolinį atstumą: eidamas, bėgdamas ar važiuodamas vežimėliu. Už kiekvieną įveiktą simbolinį atstumą vaikai iš rėmėjų – savo šeimos narių ir mokytojų – gavo pinigėlių. Tada perdavė juos organizacijai „Gelbėkit vaikus“, kuri jais parėmė Lietuvos vaikus, lankančius dienos centrus, taip pat Zambijos berniukus ir mergaites.

Lapkričio mėnuo. Gaminome priemones, lavinančios stambiąją ir smulkiąją motoriką. Kiekviena klasė susidorojo su šia užduotimi, pristatė savo sukurtą priemonę ir išbandė ją su draugais. Dabar šias priemones naudojame per kūno kultūros pamokas ir laisvalaikiu.

Viena iš minėtų priemonių – dėlionė, kurią sudaro 4 spalvų įvairaus aukščio ritiniai, pagrindas ritinių statymui ir spalvoti kamuoliukai. Naudojantis šia priemone galima atlikti įvairius judėjimo veiksmus:

- sustatyti ritinius pagal spalvas ar dydį;
- sustatyti ritinius į jiems skirtas vietas;
- ridenti ritinius vienas kitam;
- priridenti ritinį prie tos pačios spalvos ritinio;
- stovint vietoje, sėdint vežimėlyje ar ant terapinio volo ir pan. dėti kamuoliukus į ritinius pagal spalvas;
- einant surinkti išdėliotus į vieną liniją kamuoliukus ir sudėti į ritinius;
- surinkti išbarstytus kamuoliukus ir sudėti į ritinius;
- surinkti kamuoliukus ir sudėti į ritinius, kurie sustatyti kvadratu, ratu, trikampi, viena eile ir pan.;
- mėtyti kamuoliukus į ritinius;
- dėti ritinius vieną ant kito (statyti bokštą);
- suskaičiuoti ritinius ir kiek juose telpa kamuoliukų.

Gruodžio mėnuo buvo skirtas „Bočios“ žaidimui. Vaikai ir mokytojai buvo supažindinti su žaidimo taisyklėmis, vyko treniruotės ne tik sporto salėje, bet ir kūno kultūros pamokose, taip pat laisvalaikiu. Mokytojai mokė ugdytinius žaidimo elementų. Vežimėliuose sėdintiems vaikams buvo pagaminta priemonė, kad jie galėtų paprasčiau ir lengviau ridenti kamuoliukus. Po aktyvių treniruočių mėnesio pabaigoje įvyko „Bočios“ varžybos, kurių metu mokiniai buvo suskirstyti į komandas ir varžėsi tarpusavyje. Visi varžybų dalyviai gavo pagyrimo raštus ir dovanėles.

Sausio mėnesį pavadino bouldingo mėnesiu. Mokiniai mokėsi žaisti bouldingą ir lauke, ir viduje. Kėglius atstojo pačių mokinių, jų tėvelių ir mokytojų sunėsti tušti plastikiniai buteliai, į kuriuos pripylėme ryškaus dažyto vandens. Taigi vaikai dar turėjo galimybę pažinti spalvas ir rūšiuoti pagal jas „kėglius“.

Pirmąją savaitę mokiniai susipažino su bouldingo taisyklėmis, istorija, tikslais. Tada prasidėjo treniruotės klasėse, mokyklos vestibulyje, žaidimų aikštelėje. Aktyvų pasiruošimą vainikavo atkaklios varžybos dėl stipriausios bouldingo komandos titulo. Visos komandos pelnė skanių prizų. Bouldingo mėnesį užbaigė tikrame „Karolinos“ bouldingo klube. Ten įvyko kuo tikriausios varžybos, po kurių geriausia mokyklos bouldingo žaidėja pripažinta devintokė Marija Bukina.

Vasario mėnuo džiugino mus visus žiemos laisvalaikio sportiniais žaidimais „Žiemos linksmybės“. Vaikai susipažino su įvairiu žiemos sporto ir laisvalaikio inventoriu: čiuožynėmis, pripučiamomis sniego rogėmis, sniego paspirtukais, snieglentėmis, pačiužomis, kalnų slidėmis ir pan. Ugdytiniai galėjo liesti, čiupinėti, matuoti minėtą inventorių. Vyresnių klasių mokiniai panoro išbandyti stovėjimą ant snieglentės. Kūno kultūros mokytojų komanda mokyklos teritorijoje supylė sniego kalną, nuo kurio buvo galima važinėti rogutėmis ir čiuožynėmis. Mokiniai, mokytojai,

dienos socialinės globos skyriaus jaunuoliai išmėgino kalno tvirtumą, džiaugėsi nuvažiuavę kuo ilgesnį atstumą ar vežiojami po kiemą rogutėmis. Lauke vyko ir daugiau pramogų, pavyzdžiui, sniego mūšis, kurio metu mėtėme sniego gniūžtes į taikinius ir varžėmės, kas toliau nusiųs sniego gniūžtę. Taip pat lipdėme sniego skulptūras.

Kovo mėnesį paskyrėme orientaciniam sportui. Vyko orientaciniai žaidimai aplinkoje ir lauke. Mokytojai pamokų metu vaikams mokė pažinti žemėlapius, atrasti juose pažymėtas vietas. Paskui kiekvienai klasei išdalijome po pastato žemėlapių su pažymėtomis vietomis, kur paslėptos raidės. Mokiniai su mokytojais turėjo jas surasti ir sudėti iš jų žodį. Kai išmokome gerai orientuotis patalpose, ėjome dėlionių dalių ieškoti ir jų dėlioti mokyklos kieme. O mėnesio pabaigoje įvyko orientacinės varžybos, kurių metu mokytojai kartu su savo klasių mokiniais ieškojo paslėptų lobių – saldainių.

Gegužės mėnesį mokykloje karaliavo komandiniai žaidimai – krepšinis ir futbolas. Vaikai sužinojo krepšinio atsiradimo istoriją ir galėjo mėtyti kamuolį į senovinį krepšį. Vėliau surengėme metimų į krepšį konkursą, kurio metu vaikai pagal savo galimybes metė kamuolį į skirtingo aukščio krepšius. O mėnesio pabaigoje vyko improvizuotos futbolo rungtynės, kurioms galiojo tik viena taisyklė – gera nuotaika.

Projektas pasibaigė gegužės mėnesio pabaigoje per mokyklos gimtadienio šventę, kai surengėme žygį aplink mokyklą ir vykdėme edukacinę sportinę veiklą „Lobio ieškojimas“. Projekto dalyviai buvo apdovanoti Lietuvos kūno kultūros mokytojų asociacijos įsteigtais prizais.

Taigi, pasirodo, tikra tiesa – kai judu, aktyviai gyvenu!

GRAŽVYDAS GROBLYS, MILDA ŽELVIENĖ
Kūno kultūros mokytojai

SVAJONIŲ VASARA

BENDRAMINČIŲ IR DRAUGŲ BŪRYJE

Šią vasarą „Vilties“ bendrija ir vėl pakvietė savo narius į Savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo stovyklą, kurią sudarė keturios pamainos po 12 dienų. Trys iš jų – „Kūrybinės veiklos dirbtuvės“, „Pajūrio regioninis parkas“ ir „Pažinkime save“ – Šventojoje ir viena – „Pasaka prie ežero“ – Varėnos rajone. Bendravimo pilnatvę bendraminčių ir draugų būryje patyrė 251 stovyklautojas, iš kurių 103 neįgalieji. Patiriams įspūdziams aprašyti neužtektų net viso žurnalo, tad teks apsiriboti tik keliais atsiliepimais.

„Pirmą kartą taip džiaugiasi gyvenimu“

Aš, Loreta Kaletkaitė, prieš trejus metus tapau „Šilutės vilties“ bendrijos nare ir atradau daug draugų, kuriems tapau sava. Pradėjau lankyti teatro grupę „Žvaigždės“. Vaidinti nors ir nedrąsu, bet įdomu, stengiuosi nugalėti jaudulį, susikaustymą. Repeticijos vyksta du kartus per savaitę. Jos pajvairina mano kasdienybę. Kartu su bendrijos nariais dalyvauju įvairiuose renginiuose.

Loreta Kaletkaitė (kairėje)

Šiais metais gerų žmonių dėka dalyvauju „Vilties“ bendrijos stovyklos pirmoje pamainoje „Meninės veiklos dirbtuvės“ Šventojoje. Man tai buvo **pirmoji** išvyka iš namų. Todėl kiekviena diena teikė naujų įspūdzlių. Su teatro grupe parodėme spektaklį „Jūratė ir Kastytis“. Žiūrėjome kitų kolektyvų darbus. Susiradau naujų draugų, vakarais šokdavome diskotekoje, rašydavome vieni kitiems laiškus. Joninių laužas sušildė nuostabų pasakų ir padavimų vakarą. Mes susikaupę iš klausėme šv. mišias Šventosios bažnyčioje, mintyse prašėme sveikatos sau ir artimiesiems. Apžiūrėjome Šventosios miestelį, nuvykome į Palangą, pasivaikščiojome Jono Basanavičiaus gatve, nuo tilto grožėjomės jūra. Pirmą kartą Klaipėdos delfinariume pamačiau delfinus ir jų akrobatinius triukus – tai nepakartojamas reginys, kuris ilgam išliks atmintyje.

O kokia nuostabi jūra, kai kojos grimzta į kopų smėlį, žvilgsnį traukia šėlstančios bangos, nosį kutena gaivus kvapas. Braižiau, taškiausi vandenyje ir troškau, kad dienos neskubėtų pralėkti. **Per savo trisdešimt devynis gyvenimo metus pirmą kartą taip džiaugiasi gyvenimu...** Gaila, kad pasaka pasibaigė, bet lauksiu kitos vasaros vildamasi, kad visa tai ir dar daugiau pamatysiu antrą kartą.

Už galimybę vykti į stovyklą labai dėkoju „Vilties“ bendrijai ir jos rėmėjams.

Loretos Kaletkaitės mintis padėjo užrašyti „Šilutės vilties“ bendrijos narė, viena iš teatro grupės „Žvaigždės“ vadovių Birutė Obrikienė.

„Drauge mes – jėga!“

Esu studentė, studijuojanti socialinį darbą. Tad savanorystė man artima ir suprantama. Kaskart užsiimdama šia veikla duodu ir gaunu, mokausi, kaip elgtis vienu ar kitu atveju, jaučiuosi vis tvirčiau ir žengiu pirmyn. Savanoriauti teko jau keliose įstaigose, su įvairaus amžiaus žmonėmis. Tad gavusi pasiūlymą iš „Panevėžio vilties“ bendrijos talkinti vasaros stovykloje, nedvejodama sutikau. Ši stovykla man antroji. Labai džiaugiuosi, jog turėjau galimybę joje būti, susipažinti su daugybe naujų žmonių, susirasti draugų, tobulėti.

Kai per tokį trumpą laiką užsimezga stiprus ryšys su žmonėmis, galvojančiais ir jaučiančiais kaip ir tu, širdis prisipildo meilės ir gėrio. Stovykloje jaučiausi labai laiminga, nes viskas joje taip tikra, nesuvaidinta, ne iš reikalo. Apsikabinimai, pokalbiai, šypsenos... Neįgalieji nuolat mus moko daugybės dalykų. Juk taip smagu, kai jie neliūdi, kai šypsosi tomis plačiomis ir nuo-

Kaip nuostabu, kad vis dar atsiranda kilnių žmonių, neprarandančių noro padėti kitiems įgyvendinti svajones! Svajones, kurių išsipildymo kartais tenka laukti dešimtmečiais. Net dvidešimt neįgalių „Vilties“ bendrijos narių, tarp jų ir mums savo laišką atsiuntusi Loreta Kaletkaitė, šią vasarą galėjo džiaugtis vasaros poilsiu prie jūros, tikrąja šio žodžio prasme padovanotu **Olandijos fondo „Foundation Lithuania Zeeuwisch Vlaanderen“**, kuriam vadovauja ponas Lein de Visser. Širdingai dėkojame šiam fondui už finansinę paramą ir labai džiaugiamės, kad rugšėjį mus aplankė jo nariai Dick, Angelique, Bonny, Lein ir grupė savanorių.

širdžiomis šypsenomis. Man gera daryti gera :) Bet viskas turi pradžią ir pabaigą, tad ir stovykla baigėsi. Buvo labai liūdna išsiskirti, bet mes dar tikrai pasimatysime! Ir ne kartą! Dėkoju visiems stovyklautojams, nes drauge mes – jėga! „Reikia draugą turėti, būtinai reik turėti, nors vienintelį draugą, kad galėtum tikėti, kad galėtum mylėti, kad galėtum išsaugoti, kad galėtum ištarti: Tu man vis dėl to draugas“. Iki kitų kartų!

SAVANORĖ MONIKA

„Noriu, kad visi gyventume oriai ir patogiai“

Esu Martynas Vitkus, 24 metų jaunuolis, studijuojantis socialinio darbo magistrą Vytauto Didžiojo universitete. Mane domina žmonių su negalia gyvenimas, jų teisių užtikrinimas, nes pats turiu regėjimo ir judėjimo negalias. Noriu, kad visi gyventume oriai ir patogiai. Taigi nepraleidžiu nei vienos progos išbandyti ką nors naujo, daryti gero, o tokios stovyklos tam puiki vieta. Jos nepakartojamos ir labai rei-

kalingos, nes suteikia galimybę pažinti daug įvairių žmonių, kurie vienaip ar kitaip praturtina mūsų gyvenimą.

Stovykloje nestigo įvairiausių veiklų, kurios dar labiau mus visus suartino. Mano manymu, tokių stovyklų ar panašaus pobūdžio renginių turėtų būti kuo daugiau. Juk kai kuriems „Vilties“ bendrijos nariams tai galbūt vienintelė galimybė išvykti iš namų, pabūti tarp žmonių, susirasti naujų draugų.

MARTYNAS VITKUS

„Taigi, „Viltie“, mes dar susitiksim!“

Ar buvimą stovykloje galima vadinti įsimintiniausia vasaros laikotarpiu? Tikrai taip! Iki stovyklos buvau tiesiog 22 metų mergina iš Panevėžio: dukra, sesuo, teta, draugė, studentė... O dabar esu dar ir savanorė. Savanorė, kuri vykdamą į stovyklą buvo pasiryžusi išdalyti savo meilę, rūpestį ir šilumą visiems. Tapusi atstovaujamos „Panevėžio vilties“ bendrijos komandos vadove, prisiėmiau daug pareigų, bet tuo pa-

čiu man tai suteikė pasitikėjimo savimi ir vertingos patirties.

Iš pradžių šiek tiek nerimavau, ar pavyks susitvarkyti su didele man tekusia atsakomybe, ar pajėgsiu spręsti iškilusias problemas. Bet jau pačią pirmąją dieną, kai mus pasitiko gerumu spinduliuojanti stovyklos vadovė Janina, visos baimės išgaravo. Supratau, kad prireikus man visada padės. Rūpestį mumis, savanoriais, jaučiau visą stovyklos laiką. Net ir sugrįžę namo sulaukėme klausimo, ar neprailgo kelionė, daugybės linkėjimų ir noro vėl susitikti kitais metais. Tokios akimirks skatina tikėti, kad draugiškumas, rūpestis ir nuoširdumas dar niekur nedingo.

Stovyklos patirtis parodė: kai eini į žmones atvira širdimi, iš jų sulauki galbūt net dvigubai daugiau šilumos. Sakoma, kad išsiskiriant reikia sakyti ne „viso gero“, bet „iki pasimatymo“. Taigi, „Viltie“, mes dar susitiksim!

JULIJA LUKŠYTĖ

Studentė savanorė

LAIKINO ATOKVĖPIO IR ATVEJO VADYBOS PASLAUGOS – REALI PAGALBA ŠEIMAI!

Nors Lietuvos įstatymuose numatyta pagalba vaikui su negalia ir jo artimiesiems teikiama, bet vis dar fragmentiškai ir nenuosekliai. Dažnai neadekvačiai reaguojama į šeimos poreikius, pagrindinį dėmesį skiriant vaiko sutrikimo korekcijai, o visa šeima, kaip sistema, jos psichosocialinė aplinka ir socialinė integracija lieka antrame plane. Tad susiklosčius tokiai padėčiai aukso vertę įgyja pastangos plėtoti itin reikalingas ir paklausias paslaugas būtent šeimai.

Bandomasis projektas, lengvinantis šeimų kasdienybę

„Vilties“ bendrija, įgyvendindama Europos Sąjungos bandomąjį projektą „Tvaraus perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų sistemos sąlygų sukūrimas Lietuvoje“, įsipareigojo vienerius metus teikti laikinio atokvėpio paslaugas šiose vietose:

- Vilniaus regione („Vilties“ bendrijoje, Kareivių g. 2C, Vilniuje ir Šalčininkų rajono sutrikusio intelekto žmonių dienos užimtumo centre, Nepriklausomybės g. 38, Šalčininkuose);

- Šiaulių regione (viešojoje įstaigoje Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims, Durpyno g. 10, Kuršėnuose);
- Utenos regione („Anykščių vilties“ bendrijoje, Gegužės g. 45, Anykščiuose).

Vykdydama šį projektą „Vilties“ bendrija vadovaujasi dviem pagrindiniais dokumentais: sutartimi su Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir patvirtinta technine specifikacija. Pagal minėtos sutarties sąlygas, kiekviename iš trijų regionų laikino atokvėpio paslaugas gaus po 10 asmenų. Tik neįgaliojo, kurio ligos kode yra raidė F (psichikos ir elgesio sutrikimai), šeimos nariai turės teisę nepriklausomai nuo savo gyvenamosios vietos per 12 mėnesių pasinaudoti 336 akademinėmis laikinojo poilsio valandomis (maždaug 10,5 parų).

Kadangi šis projektas bandomasis, apibrėžta konkrečių paslaugų gavimo trukmė ir pasirinktas konkretus sutrikimas, nes jį turinčių žmonių artimiesiems bene labiausiai reikalingos tokio pobūdžio paslaugos. Taigi, mieli tėveliai ir globėjai, skubėkite jomis pasinaudoti. **Prašome kreiptis į bandomojo projekto koordinatore Ivoną Stasilovič, tel. 86 001 1424, el. p.: ivona@viltis.lt.**

ATMINKITE – laikino atokvėpio paslaugos suteiks Jums galimybę kuriam laikui patikėti savo neįgalų vaiką ar globotinį kvalifikuotų specialistų priežiūrai, kai laikinai negalėsite pasirūpinti juo dėl iškilusių gyvenimiškų problemų (susirgus, iškilus būtinybei išvykti į komandi-

ruotę ar tvarkyti neatidėliotinus reikalus, susidarius sudėtingai padėčiai šeimoje ir pan.) ar tiesiog panorus pailsėti.

Atvejo vadybos paslauga – paspirtis šeimai

„Vilties“ bendrija taip pat teikia nemokamą **Atvejo vadybos paslaugą** šeimoms, auginančioms vaikus su proto ar (ir) psichikos negalia, tai yra padeda organizuoti ir koordinuoti paslaugų gavimą, nuolat jas peržiūrint, nustatant individualius neįgaliojo poreikius ir galimybes, sprendžiant šeimai iškilančias problemas, lengvinant stresą dėl vaiko negalios, užtikrinant visapusišką vaiko raidą, lavėjimą ir ugdymą. Minėta paslauga teikiama šių regionų gyventojams:

- Vilniaus regione: Vilniaus m., Vilniaus, Elektrėnų, Šalčininkų, Širvintų, Švenčionių, Trakų, Ukmergės rajonų savivaldybėse.
- Panevėžio regione: Panevėžio m., Panevėžio, Biržų, Kupiškio, Pasvalio, Rokiškio rajonų savivaldybėse.

Atvejo vadyba taikoma toms šeimoms, kurių problemų negali išspręsti viena institucija ir kurioms reikalinga kompleksinė ilgalaikė pagalba. **Dėl išsamesnės informacijos ir paslaugos teikimo prašome kreiptis į Jurgitą Solodskienę, tel.: +370 67 213179, el. p.: jurgita.iksc@viltis.lt.**

ŽURNALO RENGĖJŲ INFORMACIJA

KŪRYBINĖ RAIŠKA TEIKIA GYVENIMUI **PATRAUKLUMO**

Simno krašto neįgalieji nesėdi sudėję rankų: stengiasi įvaldyti pynimo iš vytelių meną ir noriai dalyvauja teatro studijos „Runa“ veikloje. Juk repetitijos ir pasirodymai – ne tik kūrybiškumo, bet ir bendravimo, gyvenimo mokykla.

Pynimo iš vytelių būrelyje dalyvauja dešimt jaunuolių. Šis užsiėmimas žmonėms su negalia prieinamas ir įdomus. Veiklos tikslas – padėti atsiskleisti neįgalųjų meniniams gebėjimams, mokytis pinti įvairius dirbinius iš vytelių ir aiškintis šios meninės raiškos ypatumus, supažindinti jaunuolius su įvairiomis darbo medžiagomis, jų savybėmis, paskirtimi, išmokyti saugaus darbo, koreguoti regos, lytėjimo pojūčius, suvokiant daikto formą, dydį, stiprinti pirštų ir plaštakos raumenis ir kt. Šiems užsiėmimams nereikia didelių lėšų, ypatingų įrengimų ar staklių, o ir įrankiai patys paprasčiausi: peilis, yla, replės, vonelės vytelėms ir pluoštui mirkyti. Pirmaisiais užsiėmimų metais pynėme nesudėtingus dirbinius: mažas lėkštutes, pintinėles. Didžiausią dėžiausmą jaunuoliai patyrė tada,

kai jiems pasisėkė nupinti dailius gaminius. Vėliau mokėmės pinti dekoratyvines gėles, pumpurus, paukščius, duonines ir t. t.

Kita jaunuolių mėgstama veikla – vaidyba. Spektaklius statome kartu su Simno specialiosios mokyklos mokiniais. Galime pasidžiaugti, kad mūsų teatro studija „Runa“ viena didžiausių Lietuvoje. Joje vaidina net 26 aktoriai.

Vaikams ir jaunuoliams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, kūrybines užduotis tenka individualiai planuoti ir derinti prie kiekvieno aktoriaus galimybių. Statydami spektaklį jį skaidome etapais. Visi kartu kuriame dekoracijas ir sceninius kostiumus, parenkame muziką, aptariame vaidybos elementus. Tai labai svarbu socialiniams įgūdžiams lavinti. Teatrinėje veikloje jaunieji aktoriai aktyviai bendrauja vieni su kitais,

todėl neišvengiamai kyla ir ginčų, nesutariamų. Tad man, kaip teatro studijų vadovui, tenka pareiga laiku išvėlgti bręstančius konfliktus ir problemas, įvertinti, kokių socialinių įgūdžių vienam ar kitam aktoriui reikia. Labai svarbu suteikti grįžtamąjį ryšį po kiekvieno, net ir paties menkiausio, teigiamo poslinkio ir būtinai įvardyti, už kokį elgesį ugdytinis giriamas, kurie jo poelgiai yra pageidautini, skatintini. Manau, kad mūsų teatro studija „Runa“ eina teisingu keliu, nes aktorių kiekvienais metais daugėja, o noras vaidinti nemažėja.

Šiais metais statome jau 24-ąjį spektaklį. Repetuodami aiškinamės žmonių elgesio priežastis, nes įgytos žinios praveris ir gyvenime. Spektaklius kuriame realistinius, kad jaunuoliai mokytųsi apgalvoti gyvenimo situacijas, atidžiai klausytųsi, kas jiems sakoma, patys ieškotų atsakymų į kylančius klausimus ir mokytųsi reikšti savo nuomonę. Pasitelkus kūrybinę raišką, ugdymas tampa patrauklesniu, visapusiškesniu ir veiksmingesniu.

Visos repetitijos vyksta žaidimo forma, kuri taip pat padeda ugdytiniais išlikti dėmesingiems. Improvizacijos padeda įveikti ugdymo monotoniškumą. Tačiau jomis, suprantama, reikia naudotis saikingai. Ugdytiniai turi jaustis saugūs, nebijoti rodyti jausmų, fantazuoti.

Ugdymo metodus paįvairina ir mūsų spektaklių filmuotos medžiagos peržiūra: aktoriai mato, kokias klaidas darė, patys vertina savo ir draugų vaidybą. Tai ypač naudinga pradedantiems aktoriams, norintiems kuo geriau pasirodyti scenoje. Kai ugdymui pasirenkame teatrinę veiklą, vaikai ir jaunuoliai tampa imlesniais, o jų gyvenimas – patrauklesniu.

ARŪNAS NARAUSKAS

„Vilties“ bendrijos Alytaus rajono padalinio užsiėmimų vadovas, Simno specialiosios mokyklos specialusis pedagogas, metodininkas

TURININGA VALAKAMPIŲ VASARA

Alpakai ir čichuachua

Dar pavasarį mūsų įstaigos gyventojus maloniai nustebino netikėti svečiai iš Vilniaus rajono Riešės gimnazijos. Gimnazistai mums šoko liaudies šokius, dainavo, grojo ir, žinoma, džiugino mus nuosirdžiu bendravimu. Mūsų įstaigos gyventojams svečiai labai patiko. Net ir sunkią negalią turintieji džiugias emocijas reiškė įvairiais garsais, mimikomis, šypsena.

O pirmomis vasaros dienomis vykome į pirmąjį Lietuvoje įkurtą alpakų ūkį. Šie į lamas panašūs kupranugarių šeimos gyvūnai atkeliavo į mūsų šalį net iš Čilės. Smagu buvo glostyti, stebėti, vedžioti už pavadėlio alpokus ir jų nepaprasto grožio mažylius. Ir mūsų paslaugų namų gyventojus, ir lydinčius darbuotojus pakerėjo šių gyvūnų grožis, ramybė ir prierašumas. Alpakai kantriai atlaikė visus mūsų apkabinimus. Ir švelnius, ir stipresnius.

Alpakų ūkio šeiminkė visus pavaišino gardžia arbata. Po arbatos ceremonijos mūsų laukė dar viena staigmena – pažintis su vienu iš mažiausių pasaulyje šuniukų – čichuachua. Pasirodo, alpakų ūkio šeiminkė įregistruvusi ir šių mažųjų gyvūnelių veislyną. Tad mums pasisekė dvigubai, pamatėme ir alpokus, ir šunyčius. Pastarieji visus pakerėjo savo draugiškumu ir meilumu. Šių šunyčių ūkio šeiminkė turi per dešimt, tad mažyliai dėmesio iš svečių gavo su kaupu. Jie buvo glostomi, nešiojami, glaudžiami prie krūtinės, o viena vyriausių mūsų įstaigos gyventojų vienam šuniukai tyliai, tyliai į ausį dainavo lopšinę...

Angelai ir dubenėliai iš...

kavos tirščių

Vasaros pradžioje taip pat išsiruošėme į netoli Trakų esančią Angelų kalvą. Vaizdingoje vietovėje žmonių maldų jau klausio dvidešimt penki didingi ažuoliniai angelai, simbolizuojantys Meilę, Tikėjimą, Viltį, Dvasios ramybę, Dvasios tvirtybę, Sveikatą ir kitas krikščioniškas vertybes. Mūsų įstaigos gyventojai išsirinko kiekvienas sau mielą angelą. Pabuvo prie jų, sugalvojo po svajonę, norą.

Įpusėjus pirmajam vasaros mėnesiui su grupele gyventojų vykome į Vilniuje įsikūrusią Senujų amatų dirbtuvėlę, ten dalyvavome neįprastame edukaciniame užsiėmime: gaminame dubenėlius ir papuošalus iš... kavos tirščių. Pasirodo, iš jų galima tiek daug visko pasidaryti: ir dubenėlių, ir žvakių. Užsiėmimo metu mūsų įstaigos gyventojai iš vaško ir

kavos tirščių minkė, darė formas ir jas puošė. Kiekvienas savo pagamintą indą ar papuošalą galėjo parsivežti namo, tad laimės tikrai buvo daug. Parsivežtus dirbinius dar porą dienų reikėjo palikti dėžutėse, kad išdžiūtų, tačiau laikas taip lėtai slinko, o pasigirti draugams taip knietėjo, kad ne visi įstengė tiek išlaukti. Kadangi į šį edukacinį užsiėmimą važiavo kiek lengvesnę negalią turintys asmenys, tai grįžę savo draugams vis pasakojo apie gamybos procesą, sudedamąsias gaminių dalis ir, be abejo, savo emocijas.

Užburiantys muzikos garsai ir... triukšmo imitavimas

Birželio pabaigoje savo gražiame pušų apsuptame kieme paminėjome Rasos šventę – Jonines. Visus Jonus apdovanojome ažuolo vainikais, plakatais. Surengėme iškylą su dešrelėmis keptomis ant laužo, bandelėmis, vaisiais, pyragais ir skambia muzika, kurią kartais nuo karto nustelbdavo Jonams ir Janinoms skirti linkėjimai.

Liepos pradžioje mūsų įstaigos gyventojai vyko į Trakų Vokės dvare surengtą tarptautinės muzikos festivalį „Art Summer Fest 2017“ pasiklausyti užburiančių violončelės, fortepijono ir smuiko melodijų. Muzika mums net žadą užkando. Dar kelias dienas po festivalio Valakampių socialinių paslaugų namuose buvo niūniuojamos išgirstos melodijos, gyvenama festivalio nuotaikomis.

Didelį įspūdį mums paliko ir edukacinis užsiėmimas Muzikos ir teatro muziejuje „Triukšmų įgarsinimas kino filmuose“, kuriame gyventojai sužinojo, kokiomis pagalbinėmis priemonėmis kuriami įvairūs garsai ir triukšmai filmams. Kartu su savo draugais bandėme įgarsinti jau nufilmuotą filmą ir mes. Sužinojome tai, kad triukšmas būna sinchroninis ir foninis. Kad dažnoma malka imituoja žmogaus žingsnius, o vandens piltymas šaukštu dubenyje – irkluojamos valtys garsą. Šis edukacinis užsiėmimas tiesiog pavergė mūsų įstaigos gyventojus.

Lankėmės mes ir picerijoje, juk negalima praleisti tokios gardžios pramogos. Į „picų kelionę“ vyko mūsų įstaigos sunkiausia judėjimo, negalią turintys asmenys. Tai turbūt pirmoji tokia jų kelionė, nes dažnai tikru iššūkiu jiems tampa sunkiai įveikiami laipteliai. Gyventojams labai patiko pakeisti aplinką, pabūti žmonių apsuptyje.

Valakampių socialinių paslaugų namai įsikūrę jaukioje Vilniaus Valakampių parko apsuptyje. Juose nuolat gyvena 48 vilniečiai, turintys proto ir kompleksinę negalią. Vieni gana savarankiški, kiti kiek mažiau, tačiau visi vienodai norintys keliauti, pamatyti ir pajusti gyvenimą už įstaigos ribų. O kada geriau keliauti, taip pat ir svečius priimti, jei ne vasarą?

„Vilties“ bendrija 2017 m. remia:

Lietuvos Respublikos Vyriausybė
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Neįgalųjų reikalų departamentas prie Socialinės
apsaugos ir darbo ministerijos

Vilniaus „Vilties“ specialioji mokykla-
daugiafunkcinis centras

Aukojimo portalas aukok.lt

UAB „Penki kontinentai“
UAB „Tiger Shop“
UAB „Tanagra“
UAB „Kosmelita“
UAB „Akvija“
UAB „Londris“
HAMC VILNIUS

Foundation Lithuania Zeeuwisch Vlaanderen

Sauliaus Karoso labdaros ir paramos fondas

Vilniaus Mykolo Biržiškos
gimnazijos mokiniai

Bronė Paulienė, JAV

Geros valios žmonės ir savanoriai

Viršelyje: Konkurso „Vasaros pokštas“ nugalėtojo –
„Kauno vilties“ nuotrauka

Žurnalas „Viltis“ leidžiamas Nacionalinės žmonių
su negalia socialinės integracijos programos lėšomis.
Žurnalas „Viltis“ pasirodo 4 kartus per metus.

Pradėta leisti 1997 m. rugsėjo mėn.

Numerį rengė:

J. Butkuvienė, J. Žeimantienė

Redakcinė kolegija:

Hilda Laima Markulė, Mantas Narkevičius,
Artūras Melianas

Adresas:

Kareivių g. 2C, LT-08221 Vilnius
Tel. (8~5) 261 52 23,
faks. (8~5) 261 08 20

El. paštas janinabut@viltis.lt; viltis@viltis.lt
Interneto puslapis www.viltis.lt

Leidėjas

Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių
globos bendrija „Viltis“

Spaudai rengė

UAB Agentūra „Jungtinės spaudos paslaugos“.
Tiražas 2000 egz.

Žurnale spausdinamų straipsnių ir
laiškų autoriai išsako savo nuomonę.
Rankraščiai, nuotraukos, piešiniai nesaugomi ir negrąžinami.

Važinėjimasis drezina ir knygrišybos paslaptys

Labai įspūdinga pasirodė ir išvyka į Dubingius, kur aplankėme „Mini Zoo“ sodą. Jame pamatėme elnių, danielių, muflonų, ponių, ožkų ir avių, stručių ir povų, triušių ir vištų. Grožėjomės ežere plaukiojančiomis muskusinėmis antimis ir juodosiomis gulbėmis. Visiems taip patiko, kad norėtų nukakti tenai dar sykį. Juk kiekvienas pabuvimas gyvūnų ir gamtos apsuptyje dovanoja daugybę gerų emocijų.

Pirmąją rugpjūčio dieną mus aplankė 2015 metais Lietuvai Eurovizijoje atstovavusi dainininkė Monika Linkytė su savo komanda. Ji džiugino mūsų įstaigos gyventojus dainomis, supažindino su įvairiais instrumentais, kvietė kartu pamuzikuoti ir mes nepraleidome tokios puikios progos. Labai smagu, kad Monika daug dėmesio skyrė mūsų sunkiausių negalią turintiems gyventojams, o jie Monikai atsidėjo šiltai šypsniais.

O šios vasaros kulminacija tapo išvyka į Anykščius. Čia apsilankėme siaurojo geležinkelio muziejuje, pasivažinėjome drezina. Išlydėjome siauruką, kuris vyko į Rubikius. Tos pačios išvykos metu apsilankėme Anykščių rajone esančiame Labirintų parke. Grįždami stabtelėjome prie garsiojo Kavarsko (Šv. Jono Krikštytojo) šaltinio. Kas norėjo, atsiėmė, o kas tik rankas pašlakstė.

Dar turėjome svečių iš viešosios įstaigos „Artoteka“. Svečiai mokė mus knygrišybos meno. Visi kūrybinio užsiėmimo dalyviai susirišo savo knygeles, kuriomis džiaugiasi ir šiandien. Vienas gyventojas labai didžiavosi, kad dabar turės savo knygą. Nesvarbu, kad tik keturių lapų, bet juk pats juos sukarpė ir įrišo...

pratęsti ir rudenį, todėl per vasarą rinkome kvapnias vaiskrūmių šakelės ir lapus, savo išaugintų mėtų ir melisų lapus, medetkų žiedus ir kt. Gyventojams taip pat patinka rinkti miško gėrybes, nes tuo pačiu ir miške pasivaikšto, ir vieną kitą uogą ar grybą randa.

Visko mes prisigalvodavome ilgomis vasaros dienomis, pavyzdžiui, kad arbata ir kava būtų dar skanesnės, kurėme kulinarinius šedevrus. O ypač kaitriomis dienomis, kai nei arbatos, nei kavos nesinorėdavo, gaivindavomės savo pasigamintais šaltibarščiais. Mokame ir picų išsikepti. Į maisto gamybos procesą įtraukiami visi: ir gebantys savarankiškai pjaustyti, lupti, skusti, ir tie, kuriems tai sekasi sunkiau. Ne bėda, kad bemašant šaltibarščius šaukštas kelis kartus įkrenta į puodą, bet kiek laimės ir džiaugsmo šūkšnių skardi aplinkui.

Susiklostė ir dar viena vasariška tradicija: kai lepindavo geri orai, eidavome (o kam eiti sunku, tas važiuodavo savo transportu, tai yra neįgaliojo vežimėliu) prie upės. Būdavo taip, kad vieni važiuodavo keliu, o kiti eidavo mišku, tačiau paupyje visi būtinai vėl susitikdavome. Tai priminė savotiškas lenktynes, bet vainikuojamas nuosirdžių emocijų, apsikabinimų, rankų paspaudimų ar galvos paglostymo draugui, įveikusiam kelią iki upės. Su „stipriaisiais“ gyventojais dažniausiai eidavome mišku, kad galėtume klausytis paukščių čiulbėjimo, susipažinti su augmenija, pamatyti mitrų kiškį. Prie upės lesindavome antis, gulbes. Jos jau mūsų laukdavo, žinodavo, kad ateisime. Beje, prie upės eidavome ne tik pasivaikščioti. Kartais pasiėmė šiaurietiško ėjimo lazdas aktyviai sportuodavome. Juk sportas nuotaiką kelia...

Neprilygstamieji sveikatos gerintojai – žirgai ir šunys

Vasara ypatingai geras metas mėgautis saulės šiluma, leisti laiką gamtoje ir, žinoma, stiprinti sveikatą. Todėl mes išbandėme hipoterapiją. Mūsų įstaigos gyventojai turėjo galimybę artimiau susipažinti su draugiškais žirgais: juos maitinti, šukuoti, glostyti. O kaip smagu jodinėjant stebėti pasaulį iš aukštai. Nenuostabu, kad visi hipoterapijos dalyviai patyrė daug teigiamų emocijų.

Nenusileido hipoterapijai ir kaniterapija. Jos metu specialiai paruošti šunys padėjo mūsų įstaigos gyventojams lavinti stambiąją ir smulkiąją motoriką, sukaupti dėmesį ir valdyti emocijas. Žodžiu, kaniterapija – tikras gerų emocijų „bankas“.

Vasaros ceremonijos ir žygiai

Vasarą mes ypač aktyviai šventėme įstaigos gyventojų gimimo dienas su tortais, vaisėmis ir įvairiomis atrakcijomis. Dar rengėme arbatos ir kavos gėrimo ceremonijas naujosiose pavėsinėse šiltomis popietėmis. Šių ceremonijų metu gyventojai aptarinėdavo dienos įvykius ir patirtus įspūdžius, o kiti tiesiog atėdavo ramiai pasėdėti. Negalinčius ateiti palydėdavo darbuotojai. Arbatos gėrimo ceremoniją planavome

geras emocijas žadina ir kvapų terapija, kuriai pasitelkdavome eterinius aliejus, smilkalus ir kitas malonų kvapą skleidžiančias priemones. Gyventojai uosdavo ore dvelkiantį kvapą, bandydavo jį pagauti, kol nenuptė vėjo gūsis. Miela būdavo žiūrėti, kaip jie laigo, mėgindami pasivyti patikusį vanilės, arbatmedžio ar levandų kvapą.

Štai tokia buvo mūsų smagi, kelionėmis ir kitomis veiklomis turtinga vasara. Gaudėme kiekvieną saulės spindulį, mėgavomės edukaciniais ir kultūriniais renginiais. Nemažai lankytojų sulaukė ir mūsų įstaigos padalinys – Trumpalaikės globos centras. Naudodamiesi geru oru su jo lankytojais pietuodavome lauke. O vidaus patalpos ir kambariai, paliesti menininkės rankų, pražydo gėlėmis ir šviesiais ornamentais. Kai atsibosdavo laiką leisti centre, vykdavome į miestą: aplankėme renovuotą Martyno Mažvydo biblioteką, „Vini“ iliuzijų muziejų, pirmą kartą važiuodavome traukiniu ir apžiūrėjome Geležinkelių muziejų, gėrėjomės gražiausiais sostinės parkais. Per kulinarinius užsiėmimus draugiškai pasidaliję darbus gaminome keksiukus ir kitus desertus, o dar – nors nevalgomą, bet labai tinkamą žaidimams modeliną. Žodžiu, neturėjome laiko nuobodžiauti.

AUŠRA ŽUKAUSKIENĖ

Valakampių socialinių paslaugų namų socialinė darbuotoja

KELIAUTI – VIENAS MALONUMAS!

Matyt, ne veltui sakoma, kad viena iš didžiausių žmogaus dovanų sau yra kelionės, teikiančios galimybę plėsti akiratį, bent trumpam pabėgti nuo kasdienybės ir tiesiog praskaidrinti sau gyvenimą. Tad vieną vasaros šeštadienį „Pakruojo Vilties“ bendrijos nariai noriai kėlėsi ankstyvą rytą, nes su didžiausiu nekantrumu laukė ekskursijos į Biržus. Kaipgi praleisi bene vienintelę išvyką ne tik per vasarą, bet ir per visus šiuos metus!

Ekskursiją pradėjome Drąseikių kaime esančiame Basų kojų parke. Tai buvo net tik aktyviausias, judriausias, bet ir linksmiausias kelionės etapas. Juk įdomu pavaikštinėti akmenuotu taku, pjuvenomis, įvairaus dydžio ir formos akmenimis, nendėmis, kankorėžiais ir visokiais kitokiais paviršiais. O po aštrių akmenukų pajusti pėdoms smėlio minkštumą – tikra atgaiva...

Vėliau sustojome prie Astravo dvaro, kurio prieangį išpūdingai saugo liūtų skulptūros. Nuo šio dvaro ranka pasiekiamas ilgiausias medinis pėsčiųjų tiltas Lietuvoje. Per Širvėnos ežerą nutiestu tiltu nukeliavome į Biržų miestą. Nors kai kurie ekskursijos dalyviai ir ne drąsiai pasijuto atsідūrę ežero viduryje, bet vandens grožybė viską atpirko. Aplankėme Biržų pilį, pasigėrėjome ja, paskui išmėginome atmintį lavinantį žaidimą su savanorėmis iš užsienio.

Kita mūsų „stotelė“ buvo Kirkilų kaimas ir jame esantis išpūdingas apžvalgos bokštas. Ne visi pasiryžo į jį kopti. Bet drąsiausiems atsivėrė pasakiška panorama – Kirkilų ežeras, kurį sudaro ne mažiau nei 30 skirtingo amžiaus ir dydžio prisipildžiusių vandens ir susijungusių smegduobių. Apžiūrėję viską iš viršaus, su laukiančiais apa-

čioje susitikome prie pat ežeriuko pašonės, kur nuotaikingai ir draugiškai paiškylavome. Pietaujant mums draugiją palaikė palei krantą plaukiojanti gulbių šeimynėlė. Gamtos ramybė, puikus oras, smagus pašnekesiai draugų būryje pripildė širdis džiaugsmo.

Prieš sukdami namolių, jau maloniai pailsę, dar stabtelėjome Pabiržės miestelyje esančioje Aldonos Jaronytės sodyboje ir tai tapo tikra atgaiva sielai. Mus pakerėjo šios garbingo amžiaus moters širdingas priėmimas ir per gyvenimą kurtas stebuklas.... savo rankomis pastatyti namai ir iškasti tvenkiniai. Pelkėtą vietą pavertusi pasakiško grožio ramybės oaze, šeiminingė maloniai priima kiekvieną svetį.

Po ekskursijos dar keletą dienų dalijomės išpūdžiais apie pamatytas vietas ir visi vieningai nusprendėme, kad keliauti (ypač su gerais draugais) – vienas malonumas...

„PAKRUOJO VILTIES“ BENDRIJOS INFORMACIJA

KAIP GERA KURTI KARTU!

„Rietavo vilties“ bendrija ketvirtą vasarą subūrė neįgaluosius stovykloje „Kurkime kartu“, kuri vyko liepos 25–27 dienomis Drobstų kaime, Sauliaus ir Irenos Petkevičių sodyboje, kad toliau mažintų jų socialinę atskirtį, plėstų akiratį, suteiktų kuo daugiau gerų emocijų ir patiems neįgaliesiems, ir jų artimiesiems.

Stovykloje mes ne tik mankštinomės, sportavome, šokome, bendravome, bet ir kūrėme paveikslus iš gamtinės medžiagos, darėme puokštes, meninius darbelius, liejome vazonus iš cemento ir žvakėles iš natūralaus vaško.

Labai dėkojame tėvelių ir jaunuolių vardu Jūratei Viršilienei už kūrybines veiklas, Donatai Kvaselytei už įdomius žaidimus, Irmai Karpavičienei už mankštos vedimą, Genovaitai Česnauskienei už savo eilėraščių pristatymą, o Virginijai Jonušienei, Alvyrai Barkauskienei, Angelei Turčinskienei ir Vitalijai Radavičienei už savanoriavimą. Taip pat DEGO lauko muzikos instrumentų pardavimų ir projektų vadovei Linai Samuolytei ir jos kolegei už šių instrumentų pristatymą. Jų dėka neįgalieji ir jų šeimos nariai pajuto garsų terapijos poveikį.

Ačiū tariame ir Rietavo turizmo ir informacijos centrui, Atviro jaunimo centrui, seniūnui Romanui Jurčiui, kuris net atstogaudamas prisidėjo prie to, jog stovykloje mums būtų gera: parūpino skėčių, stalų ir suolų, Sauliui ir Irenai Petkevičiams už suteiktas nuostabias patalpas, kavinės „Provincija“ savininkei Laimai Narmontienei už gardų valgi. Taip pat dėkojame rėmėjoms: Birutei Mažikienei, Jūratei Šuopienei ir Audronei Norkienei už saldžias vaišes, o Rasai Skerniškienei ir jos dukrai Simonai už aktyvų dalyvavimą įvairiose stovyklos veiklose. Ačiū, kad esate kartu.

Manome, kad stovykla pavyko, nes visiems buvo be galo gera ir smagu turiningai leisti laiką kartu. Iki kitos vasaros!

„RIETAVO VILTIES“ BENDRIJOS INFORMACIJA